PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 220 (1310) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST petek 16. septembra 1949

Cena 15 lir - 2.50 din

Nadaljevali bomo odločno borbo za izvajanje določb mirovne pogodbe.

Informbirojevci in nacionalne pravice Slovencev

Informbirojevci so v narodnem vprašanju popolnoma zašli na nacionalistično linijo. Nacionalistična zahteva po priključitvi Trsta in celotnega STO-ja k Italiji jih nujno vodi k zapostavljanju narodnih pravic Slovencev na liniji italijanske nacionalistične buržoazije. Izvzit tak primer so bile osebne izkaznice, ko so informbirojevci odločno podprli zahtevo italijanske reakcije in anglo-ameriške vojne uprave, da se izkaznice izdajo samo v italijanščini in z oznako italijanskega državljanstva, ne pa dvojezične in z oznako dvojnega državljanstva STO-ja, kot bi bilo pravilno in v duhu mirovne pogodbe. Zahvaljujoč se samo njihovi podpori je anglo-ameriška vojna uprava uspela premagati odpor prebivalstva proti takšnim izkaznicam, ki jih je množično odklanjalo in s tem protestiralo proti takšni grobi kršitvi narodne enakopravnosti in mirovne pogodbe.

V celotni liniji informbirojevcev najdemo podobne primere teptanja načela enakopravnosti — konkretno teptanje nacionalnih pravic Slovencev. Drugi tak primer je primer volitev občinskega odbora v Miljah, kjer so vidalijevci s prevarami slovenskimi glasovalci dobili večino na volitvah in v občinskem svetu. Ko pa je občinski svet volil ožji občinski odbor, niso v njega izvolili nobenega Slovenca, čeprav občina Milje štejejo skoraj polovico slovenskega prebivalstva.

Najnovejši primer pa je stališče informbirojevcev v pogledu procesa proti «Primorskemu dnevniku». V svojem tisku se z neverjetno akrobacijo izogibajo omenjanju besede «Primorski dnevnik». V besedilu se nikjer ne omenja, le mimogrede, kadar se pač ni mogoče temu izogniti, v tekstu poročila na hrvatskem, skoraj neopazno najdemo enkrat le napisano ime «Primorski dnevnik». In to v času, ko ves hrvatski tisk in vsa javnost govori o procesu proti «Primorskemu dnevniku». Če bi to bilo samo naključje, se ne bi niti dotaknili tega vprašanja, ampak to dejansko izražanje nikoršnega ponižujoči odnos do nekega naprednega slovenskega dnevnika na Tržaškem ozemlju. To je izraz njihovega sklada z njihovo popravice zapostavljanja nacionalnih pravic Slovencev. Popolnoma jasno je, da ima inscenirani proces namen zadati udarec «Primorskemu dnevniku» kot naprednemu časopisu in še s posebnim ozirom, da je to slovenski dnevnik. Stališče informbirojevcev pa je tudi v tem konkretnem vprašanju obtožba in dejanska podpora pokvarjenega nacionalnega zatiranja Slovencev. V ničemer ne morejo spremeniti tega dejstva izgovori, osnovani na laži in klevetah, češ da je «Primorski dnevnik» glasilo «izdajalcev in strockistov». S takimi izgovori, ki obstajajo samo v glavah informbirojevcev, ni mogoče odstraniti očitne podpore politiki nacionalnega zatiranja slovenskega ljudstva.

To so namreč dejanja, in sicer samo nekatera, ki izrazito govore o zapostavljanju nacionalnih pravic Slovencev s strani informbirojevcev. Vse njihovo «načelno» govorjenje o nekih nacionalnih pravicah Slovencev je navadna demagogija in je samo pesek v oči, ta laža, na liniji italijanske nacionalistične reakcije in zunanjih sovražnikov, v konkretnem življenju izvajali politiko nacionalnega zatiranja Slovencev.

Njihova politika odgovarja liniji italijanskega nacionalnega vprašanja in, konkretno pa v odnosu do Slovencev v Italiji. Predstavnik STO-ja v goriškem občinskem svetu in drugi italijanskih nacional-šovinističnih zastopnikov, ki ga vsakdanji prirejajo, kadar govori zastopnik Slovencev, poziva slovenske zastopnike, naj vendar govorijo vsaj se je moral v tridesetih letih (nacionalnega zatiranja italijanščevanja od strani italijanske buržoazije) naučiti govoriti slovenski. Ali pa primer Slovenčiji, za katere si prizadeva, da prizna edino pravico, da bodo imele nacionalne pravice tamkajšnji Slovenci. Kadar pa se gre za konkretno bore za te pravice, ker zaman čakajo, da bi KPI kar koli zanje storila, pa KPI razburja in imenuje zahtevo po nacionalnih pravicah Slovencev v Benečiji za nacionalizem in hvali «Titovega jugoslovanskega imperializma». Za vse pride pač tako imenovano izdajstvo «Titove klike» tudi za prikrivanje in opravičevanje nacional-šovinizma.

Vemo, da ima KPI mnogo tudi in važnejše probleme celotne Italije pred seboj, vendar pa je to ne odvezuje od njene dolžnosti, da v danem primeru dosledno in odločno podpre borbo Slovencev v Italiji za svoje nacionalne pravice. Nacionalno vprašanje je eno od težnih vprašanj delavskega gibanja, na katerem se ravno preizkuša njegov dosledni internacionalizem. Razvanje KPI do Slovencev v Italiji pa kaže, da je njen odnos do tega vprašanja nacionalistično, ne pa internacionalistično. Nobeno sklicevanje na nekdanjo «Titovo izdajstvo» ne more opravičiti tega nacionalizma, ker nacionalne pravice Slovencev v Italiji so teptane po italijanski nacionalistični buržoaziji in proti temu se je treba boriti, če se hoče biti dosleden načelom marksizma-leninizma. Zdi se pa, da je KPI ta načela vrgla v koš med smeti in da ji bolj odgovarja nacionalizem italijanske buržoazije. Potem pa je treba biti vsaj iskren in ne kričati o nacionalizmu drugih.

Najbolj žalostno vlogo ob tem vprašanju pa igrajo vodilni slovenski informbirojevci z Bidovcem na čelu — ti izdajalci socialistične domovine Slovencev — ko se udinjajo italijanskemu nacionalšovinizmu in pomagajo teptati nacionalne pravice svojega naroda. Njihovo glasilo «Delo», ki je sicer italijansko nacionalistično glasilo tržaških informbirojevcev, pisano v slovenščini, je najbolj strupen časopis proti socialistični Jugoslaviji in proti vsemu, kar je napredno in poštenega na STO-ju. Ta cvet izrodkov slovenskega naroda najbolj kriči o izdajstvu «Titove klike», da bi tako prekrical svoje izdajstvo in služenje italijanskemu nacionalizmu. Potem pa se še nazivajo «zdrave sile» slovenskega naroda. Večje ironije si pač ni mogoče misliti. Če se imamo komu najbolj zahvaliti za odkrivanje in spoznavanje protirevolucionarne linije informbirojevske politike v Trstu, se imamo zahvaliti Bidovcu in njegovi izdajalski družčini. Ti ljudje, v skladu s svojo izrazito protirevolucionarno vlogo, prevzemajo prehodno zastavo prvenstva v narodnem izdajstvu iz rok belogardističnih izdajalcev Agneletta in izrazito vatikanske agenture med Slovenci, tako imenovanih katoliških krogov, ali pa najmanj korakajo skupno pod isto zastavo v borbi proti socialistični Jugoslaviji.

Tako se kaže, v kratkih potezah, politika tržaških informbirojevcev, ki je prav za prav linija informbirojevskega vodstva KPI v pogledu narodnih pravic Slovencev. Takšna linija je linija zapostavljanja narodnih pravic Slovencev in služi samo politiki nacionalnega zatiranja Slovencev od strani italijanske nacionalistične buržoazije. S takšno linijo so informbirojevci dejansko postali zagovorniki nacionalnega zatiranja po buržoaziji.

BRANKO BABIC

IZZIVALNI PROCES V BUDIMPEŠTI se bo obrnil proti tistim, ki so ga uprizorili

Izjava jugoslovanske vlade v zvezi s klevetami v obtožnici proti Rajku

BEOGRAD, 15. (AFP) — Jugoslovanska vlada je v dolgi izjavi obrazložila pravi namen klevet proti Jugoslaviji, ki so vsebovane v obtožnici proti Rajku, proti kateremu se začne jutri razprava v Budimpešti.

Izjava poudarja podlost klevet, ki govorijo o «mreži jugoslovanskih vohunov na Madžarskem». Dalje govori izjava o madžarsko-jugoslovanskih odnosih po vojni in o jugoslovanski politiki do Madžarske ter poudarja, da histerične pozive na upor v Jugoslaviji spremlja vrsta sovražnih dejanj in izzivanj proti neodvisnosti in nedotakljivosti Jugoslavije.

Izjava odločno odbija obtožbo, da je jugoslovanska vlada hotela uničiti sedanji red na Madžarskem, ter poudarja: Ta akcija proti Jugoslaviji neizmerno škodi enotnosti demokratičnih sil in socializma v svetu. Sibi ofenzivno silo mednarodnega delavskega gibanja, kar je vedno v korist imperialistov, ki skušajo odvrniti pozornost delovnih množic od njihovih nujnih problemov in osredotočiti njihovo pozornost na napade Sovjetske zveze in drugih držav ljudske demkracije proti mali socialistični državi.

Izjava zaključuje: Budimpeštanska obtožnica nosi še viden pečat spletke, ki ni namenjena samo proti gradnji socializma v Jugoslaviji, pač pa tudi proti mednarodnemu gibanju delavskega razreda sploh. Vendar so zločinski poizkusi, ki imajo namen škoditi stvari socializma in borbi za mir, naj pridejo od koder koli, obsojeni na neuspeh. Izzivalni proces v Budimpešti se bo neizbežno obrnil proti tistim, ki so ga uprizorili.

Albanci Kosmeta obsojajo klevete proti FLRJ

BEOGRAD, 15. — Člani komunistične partije albanske narodne manjšine v Kosovem in na Metohiji so poslali maršalu Titu pozdravno brzojavko, v kateri obsojajo protirevolucionarno kampanjo Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije proti Jugoslaviji in v kateri izjavljajo, da bodo po direktivah vlade in partije zastavili vse sile, da z uspehom izpolnijo naloge petletnega načrta.

V brzojavki se poudarja, da albanski voditelji z Enverom Hodžo na čelu, ki so spravili albanske delovne množice v težak položaj, ne bodo uspeli vnesti z izzivanji razburjenje in spor med Albance, Srbe in Crnogorce na Kosovem in v Metohiji. Enakopravnost, ki jo uživajo Albanci v Jugoslaviji, njihov nagli kulturni in gospodarski razvoj so rezultat pravilne politike Komunistične partije Jugoslavije.

Pravoslavni duhovniki sodelujejo z ljudsko oblastjo

BEOGRAD, 15. — Včeraj je bila skupščina združenja pravoslavnih duhovnikov LR Srbije, v katerem je včlanjenih 60% srbskih pravoslavnih duhovnikov.

Duhovnik Živko Kostič je poudaril uspehe, ki jih je združenje pravoslavnih duhovnikov doseglo pri sodelovanju z ljudsko oblastjo na podlagi pravilne orientacije duhovščine v novih socialnih pogojih, ter je poudaril, da je to delovanje duhovščine zadelo ob nerazumevanje visokih cerkvenih dostojanstvenikov. Ti so vedno skušali ovirati ustanovitev tega združenja. Ko pa je bilo ustanovljeno, so napravili vse mogoče, da bi ga uničili. V svojih okrožnicah je sinod zatrjeval, da je združenje nasprotno zakonom cerkve in pogansko, ter je prikazoval neobveščenim, da ima združenje namen razbiti enotnost pravoslavne cerkve. Kostič je še pripomnil, da se je sinod uprl prošnji makedonske duhovščine za opravljanje verskih funkcij v jeziku ljudstva in za izbiranje makedonskih duhovnikov. Poudaril je tudi, da je večina duhovnikov prevzela obvezo podpirati ljudsko oblast pri izgradnji države.

Sprejeli so resolucijo, s katero se poudarja, da pravoslavna duhovščina daje svoj doprinos za zgradnjo države ter soderuje pri delu zadrug in pri graditvi zadružnih krožkov. Skupščina je pohvalila delo članov združenja, ki so v delovnih akcijah pokazali z zgledom, kako je treba ljubiti svojo domovino, in obsoja delo onih duhovnikov, ki so pasivni in tudi tistih, ki so s sovražnim stališčen škodili svoji domovini in cerkvi.

Jugoslovansko-finski trgovinski dogodor

BEOGRAD, 15. — V Helsinkih so 12. t. m. podpisali protokol, ki določa seznam novih kontingentov trgovinskih izmenjav med Jugoslavijo in Finsko. Protokol bo stopil v veljavo 1. oktobra in bo veljaven do 31. decembra 1950.

Jugoslavija bo uvažala iz Finske celulozo, časopisni papir, druge vrste papirja in druge predmete. V zameno bo izvažala tanin, konopljo, trd les, tobak, rezan kamen, kovine in drugo.

Nagel dvig kmetijske proizvodnje v Srbiji

BEOGRAD, 15. — Na otvoritvi republiške kmetijske razstave v Novem Sadu je minister LR Srbije Risto Antunović izjavil, da je kmetijska proizvodnja v Srbiji dosegla in v raznih primerih presegla predvojno proizvodnjo in da prehajajo kmetje množično h kolektivni proizvodnji ter pristopajo v kmetijske obdelovalne zadruge. V Srbiji zavzema socialistični sektor poljedelstva, t. j. kmetijske obdelovalne zadruge, državna in mestna kmetijska, podjetja 18,59% obdelovalne površine.

V Vojvodini, najrodovitnejši pokrajini Jugoslavije, obsega socialistični sektor v poljedelstvu 44% celotne obdelovalne površine. Z razširitvijo socialističnega sektorja narašča tudi kmetijska proizvodnja. Glede žita se je dosegla predvojna raven, dočim je proizvodnja industrijskih rastlin narastla za 269%, sočivja za 258% in krme za 70% v primeri z letom 1939. Lansko leto so pridelali v Srbiji nad 48.000 vagonov žita, okoli 20.000 vagonov sladkorja, 16.860 vagonov konoplje in 17.000 vagonov krompirja več kakor leta 1947. Letos bo proizvodnja še večja. Zootehnično premoženje Srbije je tudi znatno narastlo. Na podlagi zadnjega štetja je goveja živina narastla za 38%, drobnica za 24%, prašiči za 24% v primeri z letom 1939, konji pa za 38% v primeri s predvojno.

Spremembe v vladi LR Slovenije

LJUBLJANA, 15. — Prezidij ljudske skupščine LR Slovenije je osnoval ministrstvo za znanost in kulturo LRS; iz dosedanjega ministrstva za gozdarstvo in lesno industrijo pa je osnoval dve samostojni ministrstvi: ministrstvo za gozdarstvo in ministrstvo za lesno industrijo.

S tem v zvezi so bile izvršene nekatere spremembe v vladi LRS. Dosedanji minister za gozdarstvo in lesno industrijo Tone Fajfar je bil postavljen za ministra za lesno industrijo. Dosedanji minister za prosveto dr. Jože Potrč je bil postavljen za ministra za znanost in kulturo. Dosedanji minister za delo Ivan Regent je bil postavljen za ministra za prosveto. Za ministra za gozdarstvo je bil postavljen generalajtnant Jaka Avšič, dosedanji opolnomočeni minister vlade FLRJ. Za ministra za delo je bil imenovan ljudski poslanec Martin Greif.

Danes dopoldne ob 9. uri govor obrambe

Pred zaključkom III. procesa proti "Primorskemu dnevniku"

Po dolgih osmih dneh dokaznega postopka bo danes ob 9. uri dopoldne spregovorila obramba našega obtoženega odgovornega urednika. S tem se bo proces končno približal svojemu zaključku. Preostane še govor vojaškega tožilca, ki bo verjetno tudi že danes dopoldne, nato pa po večdnevni prekinitvi - sodba.

Mislimo, da je potrebno v tej fazi procesa storiti na tem mestu nekaj ugotovitev.

Prva ugotovitev, do katere je vsakdo lahko prišel v zadnjih dveh dneh razprave in ki smo jo v našem dnevniku v včerajšnji in predvčerajšnji številki posebno poudarili, se glasi: Dokazilni stolp, ki ga je zgradilo tožilstvo, se je porušil, kar je bilo tudi za predvidevati zaradi neverodostojnosti in lažnivosti premnogih prič obtožbe. S tem pa je bilo hkrati dokazano, da so bili šoferji RASC-a med zaslišanjem pri SIB-u resnično pretepeni, kajti sami sebe prav gotovo niso niti brcali niti oklofutali.

Ta ugotovitev pa je hkrati glavna ugotovitev, kajti vest in komentar o pretepanju je bistvo vsebine vsega inkriminiranega članka. Dokazni postopek pa je dognal, da je vest resnična. Resnica pa ne more biti niti škodljiva niti nespoštljiva za kogar koli, najmanj pa za tistega, ki je na oblasti.

Druga ugotovitev se tiče prič obtožbe kot takšnih. Nepojmljivo je, kako si je mogel javni tožilec, ki na tem procesu proti našemu dnevniku zastopa najvišjo oblast v angloameriški coni Tržaškega ozemlja, izbrati pričo kot je Anton Badovini. Ne bomo ponavljali, v kakšna protislovja in v kakšne očitne laži je zapadal Badovini, ker bo to storila danes obramba. Vendar pa so te laži in ta protislovja tako gorostasna, da se nam zdi zelo čudno, da predsednik sodišča priče ni že zdavnaj zapodil in jo obtožil krivega pričevanja, kakor je to storil večkrat na več sto procesih pred vojaškim sodiščem, ko je opazil, da priča ni verodostojna.

Omenimo naj še tolmača Billa, dalje znamenitega majorja - špornika z dvema priimkoma, ki ga je vojaški tožilec postavil kot protipričo proti naši priči tržaškemu zdravniku dr. Rubiniju, ki je pretepenega Goatina pregledal še istega dne, ko je bil pretepen, v svojstvu uslužbenca javne ustanove in kot takšen Goatinu izdal tudi zdravniško spričevalo.

Tretja ugotovitev pa izhaja iz primerjave skupine prič obtožbe s skupino prič obrambe. Jasnost, točnost, neomahljivost, neposrednost pričevanja naših obrambnih prič je namreč v tako ostrem nasprotju z zavijanjem, zaletavanjem, zmedenostjo, nervoznostjo in lažjo premnogih prič obtožbe, da so navzoči mogli že po teh znakih ugotoviti, na čigavi strani je resnica in pravica.

Četrta ugotovitev, ki jo je mogel napraviti vsak Tržačan, pa je ta, da je to pot celokupno tržaško prebivalstvo odločno na strani pretepenih šoferjev in našega lista, ter ostalih dveh tržaških dnevnikov, o čemer pričajo neštete protestne resolucije. Takšnega mnenja pa je bilo v Trstu vse že od prvega dne procesa, po osmem dnevu procesa pa se je to mnenje le še bolj utrdilo. Zato lahko ugotavljamo tudi to, da je naš dnevnik in z njim vse ljudstvo že s končanim dokaznim postopkom izvojevalo svojo moralno zmago.

Ta zmaga pa ni v ničemer skaljena s procesom, ki ga prirejajo, tudi pred vojaškim sodiščem trem našim pričam, in sicer prav tistim, od katerih je dve narednik Spencer, tolmač Bill, insp. CP Lugnani pretepel. Dejstvo, da jih je dal narednik Spencer zapreti v trenutku, ko so prenehali pričati in ko - lahko si mislimo zakaj - pretepeni šofer Zupančič še ni prišel pred sodišče, povedati, da so pretepli tudi njega. To dejstvo v zvezi z ugotovitvijo kvalitete prič obtožbe lahko našo moralno zmago samo podkrepi.

Zato za tretji proces proti našemu dnevniku pred vojaškim sodiščem lahko rečemo, da je proces, na katerem je sodbo že izreklo tržaško javno mnenje, kljub temu da proces sam vodi dalje predsednik Bayliss, ki pa ni več proces proti našemu odgovornemu uredniku, temveč proti tistim, ki so šoferje pretepali, ter proti vsem metodam, ki niso dostojne človeških bitij sploh.

Besedo ima torej obramba.

Vedno vztrajnejši glasovi o razvrednotenju šterlinga

Ameriški politični in gospodarski voditelji so v trgovinskih poslih v Evropi povzročili mrtvilo, da lahko pritiskajo na svoje podložne države, naj razvrednotijo svojo valuto

WASHINGTON, 15. — Na zahtevo ZDA se je danes ponovno sestal odbor za zlato Mednarodnega denarnega fonda, kar ni bilo predvideno na dnevnem redu.

To si razlagajo s tem, da se hočejo ZDA izogniti razpravljanju o tem pred guvernerji denarnega fonda, ki se bodo sestali jutri. Južno-afriška delegacija ima namreč namen zopet sprožiti vprašanje cene zlata na tem sestanku, potem ko je svoj predlog pred omenjenim odborom umaknila, ker ni bilo izgleda, da prodre.

V krogih konference zanikujejo vesti ameriškega tiska, da bodo sklicali tajni sestanek za preučitev razvrednotenja šterlinga. Sicer pa v zvezi z razvrednotenjem so taka zanikanja že običajna. Kljub temu pa so številni delegati mnenja, da je v bolj ali manj kratkem času neizbežno razvrednotenje šterlinga.

Glasovi o razvrednotenju šterlinga so danes v londonskih krogih dosegli vršek. Toda kompetentni krogi izjavljajo, da za sedaj ni glede tega nobene gotovosti. V Londonu poudarjajo tudi, da bi bilo enostransko razvrednotenje šterlinga ukrep, ki bi bil v Veliki Britaniji zelo nepriljubljen. Angleška javnost pa je popolnoma dezorientirana. Nekateri predvidevajo razvrednotenje za soboto, drugi za naslednjo soboto in zopet tretji izjavljajo, da so razvrednotenje odložili za 6 mesecev ali celo za nedoločen čas.

Londonski listi se danes še posebno bavijo z vprašanjem razvrednotenja šterlinga ter se sprašujejo, ali bo prišlo do razvrednotenja in če bo ta ukrep omejen korak, ki ga je pripisati washingtonskim pogajanjem, ali pa če bo del obširnejše sistemacije kontinentalnih valut. «Daily Mail» piše, da bo razvrednotenje šterlinga del splošnega gibanja za razvrednotenje evropskih valut. Tudi «Daily Graphic» piše, da so obveščeni krogi mnenja, da je razvrednotenje šterlinga neizbežno, toda predvidevajo, da bo odloženo za določen čas in da mu bo sledilo razvrednotenje drugih zahodnih valut. «Daily Express» pa piše brez komentarja, da so se razširile vesti, da bo do razvrednotenja prišlo v soboto ali nedeljo, ko so vsi svetovni trgi zaprti.

V zvezi s hitrim povratkom Stafforda Crippsa iz Washingtona se liberalni list «Journal» sprašuje, ali se je Cripps nenadoma odločil za razvrednotenje, ali pa je bil k temu prisiljen zaradi ameriškega stališča in zaradi možnosti, da na ta način dobi kredit 80 milijonov šterlingov iz valutnega fonda, ali pa se je prepričal, da je razvrednotenje šterlinga postalo primer višje sile. V uradnih krogih pa ponovno zanikujejo, da je bilo določeno razvrednotenje šterlinga.

Zelo je razburil ameriške delegate češkoslovaški delegat, ki je na včerajšnjem sestanku denarnega fonda poudaril, da so voditelji ameriške politike in gospodarstva povzročili mrtvilo v trgovinskih poslih v Evropi, s tem da so skrčili njen izvoz, tako da je nastalo pomanjkanje dolarjev, da bodo nato lahko prisilili države, ki so pod nadzorstvom ZDA, da razvrednotijo svoje valute.

Med tem je prišel v Washington francoski zunanji minister Schuman in danes so se začeli francosko-ameriški finančni in gospodarski razgovori. O teh razgovorih so izdali poročilo, ki pravi, da so razpravljali o finančnih in gospodarskih vprašanjih, ki zadevajo Francijo in ZDA, in to z namenom, da se pospešijo in razvijejo mednarodne trgovinske izmenjave na čim širši podlagi. Dalje javlja poročilo, da je bilo Franciji zagotovljeno, da bodo ukrepi, sprejeti na tristranski konferenci glede trgovine med Kanado, ZDA in Veliko Britanijo, veljali tudi za Francijo ter druge države članice ECA. Posebno glede carinskih predpisov in glede programa za nakup strateških surovin. Sklenili so tudi, da bodo izvedenci dveh držav nadaljevali razgovore o raznih vprašanjih, ki so bila načeta med razgovori.

Pozneje se je francoski zunanji minister Schuman sestal z Achesonom in razpravljala sta o evropskih političnih vprašanjih. O tem niso izdali nobenega poročila. Popoldne so se začeli razgovori med Achesonom, Schumanom in Bevinom. Dnevni red razgovorov sta določila med svojim razgovorom Schuman in Acheson.

SIDNEY, 13. — Na željo jugoslovanskih izseljencev in avstralskih športnikov so jugoslovanski nogometaši «Hajduka» podaljšali svoje bivanje v Avstraliji. 17. septembra bodo igrali v Sidneyu z avstralsko selekcijo. Za to tekmo vlada veliko pričakovanje. «Hajduk» je že sedmič igral proti avstralski reprezentanci. Od šestih dosedanjih tekem v Avstraliji je «Hajduk» dobil pet in eno zgubil.

Angloameriška - indijska zarota za aneksijo Tibeta

PEKING, 15. — Agencija Nova Kitajska objavlja članek vplivnega kitajskega pravnika Ho Su Cinga o zaroti anglo-ameriških imperialistov in Nehruove vlade za aneksijo Tibeta. V članku je rečeno, da nedavni dogodki v zvezi s Tibetom popolnoma odkrivajo pravi značaj zarote in njenih vodij. Tibetanske oblasti so v začetku julija pregnale pleme Hana in njegove svečenike ter zaprle hanske šole, 20 dni pozneje pa je Nehruova vlada objavila, da Tibet baje nikoli ni priznaval kitajske suverenitete. Istega dne so britanski uradni krogi sporočili, da bi tibetska vlada v primeru, če bi narodno-osvobodilna armada skušala prekoračiti meje Tibeta, lahko zaprosila za britansko intervencijo.

Anglo-ameriški imperialisti in Nehruova vlada že dalje časa skušajo razširiti in okrepiti svoj vpliv v Tibetu. V ta namen pošiljajo svoje agente, ki naj bi podpihovali sovraštvo med raznimi narodi in izpodkopavali enotnost, da bi tako lažje uresničili svoje zasužnjevalne namene. Prve poskuse v tem smislu je že napravila indijska vlada z objavo formalne suverenosti Indije nad državico Butan, ki meji na Tibet. Toda pojma formalne suverenosti ni niti v ustanovni listini OZN niti v katerem koli mednarodnem pravnem dokumentu, sklenjenem po vojni. Formalna suverenost, ki jo je indijska vlada protipravno razglasila nad Butanom, pomeni dejansko protektorat nad to državo, zatiranje in zasužnjevanje njenega prebivalstva.

Na koncu članka je rečeno, da bodo anglo-ameriški imperialisti in Nehruova vlada, ki pripravljajo isto usodo Tibetu, odgovorni za nezakonito vmeševanje v kitajske notranje zadeve ter da bo kitajsko ljudstvo dostojno odgovorilo vsem zasužnjevalcem in podpihovalcem nove vojne.

Surovo postopanje bolgarskih oblasti proti mladinski delegaciji FLRJ

BEOGRAD, 15. — Glavni odbor Ljudske mladine Jugoslavije je poslal Svetu mednarodne zveze študentov, ki ima sedež v Sofiji, protestno pismo zaradi aretacije in izgona iz Bolgarije delegacije jugoslovanske visokošolske mladine, ki je odpotovala v Sofijo na vabilo sveta, da se udeleži njegovega dela. Jugoslovanska delegacija je imela v redu potne liste in mandate. Bolgarski policijski organi pa so to delegacije na surov način aretirali pred številnimi tujimi delegati in pred osebjem tajništva zveze.

V svojem protestu paudarja glavni odbor Ljudske mladine Jugoslavije, da smatra postopanje bolgarskih oblasti za sovražno tudi proti Mednarodni zvezi študentov.

S klevetanjem FLRJ hoče „Scantea" prikriti domača nerešena vprašanja

BEOGRAD, 15. — V zvezi s trditvami romunskega lista «Scantea» o zatrjevani «gospodarski krizi» v Jugoslaviji poudarja glasilo Ljudske fronte «Glas», da imajo te trditve namen odvrniti pozornost romunskih delavcev od njihovega težkega gospodarskega položaja in od neuspešnih ukrepov, ki so jih romunske oblasti podvzele za izboljšanje položaja v državi.

List «Scantea», ki je analiziral številke in odstotke jugoslovanske proizvodnje, piše «Glas», bi moral priznati, da je Jugoslavija zmagovito uresničila polovico svojega petletnega načrta, da je v Jugoslaviji začelo delovati okoli 12 novih tovarn, da je bilo zgrajenih na stotine kilometrov novih cest in železnic, da v Jugoslaviji ni več brezposelnih, da socialistični sektor jugoslovanskega poljedelstva vsebuje že nad 20% celokupne obdelane zemlje itd. Ne bo in ni gospodarskih kriz v državah, kakor je Jugoslavija, kjer je delo postalo vprašanje časti vsakega državljana in kjer gredo delovni uspehi v korist vsega ljudstva.

Namen praznega klepetanja lista «Scantea» o «jugoslovanski krizi», nadaljuje «Glas», je toliko bolj očiten, če upoštevamo dejstva o gospodarskem položaju v Romuniji sami. V Romuniji je danes nad 200 tisoč delavcev in uradnikov brez dela. Dolge vrste delavcev pred delavsko zbornico v Bukarešti so zgovoren dokaz, kako skušajo novinarji lista «Scantea» metati prah v oči svojim čitateljem in kako skušajo prikriti svoje napake odkrivajoč v Jugoslaviji neobstoječo «grožnjo gospodarske krize».

«Glas» poudarja dalje, da je veliko brezposelnost v Romuniji pripisati med drugim tudi dejstvu, da ni niti eden od 13 kompleksov težke industrije, kemijske industrije in električne industrije, ki jih predvideva načrt, še začel delovati. Se nerešeno vprašanje invalidov, prosjačenja, legalne prostitucije in obstoj javnih hiš, piše «Glas», so dejstva, ki dokazujejo, da romunskim oblastem ni še uspelo izboljšati gospodarske pogoje v državi ter rešiti najnujnejša vprašanja. Evo, zaključuje list, vprašanj, za katera se bi morala «Scantea» bolj brigati nego za «gospodarsko krizo v Jugoslaviji».

PARIZ, 15. — V Parizu so imeli protestno sejo proti izhajanju 106 nacističnih listov v zahodni Nemčiji.

Sejo so sklicali na pobudo gibanja proti rasizmu in za mir. Sprejeli so resolucije, ki zahtevajo od okupacijskih oblasti, naj prepovedo izhajanje nacističnih listov. Protest so poslali francoskemu zunanjemu ministru in ameriškemu poslaniku v Parizu.

Petnajst mesecev ameriške "pomoči"

V avgustu je poteklo petnajst mesecev, odkar so zahodnoevropske države začele biti deležne ameriške «pomoči». V aprilu 1948 so ZDA s pomočjo svojih vazalskih držav razglasile ustanovitev posebnega gospodarskega organa, ki naj bi imel nalogo rešiti težko povojno gospodarsko stanje ter pomagati evropskim narodom prebresti težko gospodarsko krizo, v katero jih je spravila druga svetovna vojna. Tako je nastal Marshallov načrt.

Toda po petnajstih mesecih obstoja tega načrta se narodi Evrope sprašujejo, v čem in kako je Marshallov načrt koristil. Ali je v resnici pomagal k obnovi Evrope? Ali je dejansko rešil gospodarstvo Francije, Italije in drugih držav? Ali je pripomogel k zvišanju življenjskega standarda delovnega ljudstva, k potenciranju industrije, k rešitvi težkega vprašanja brezposelnosti? Ali je morda pripomogel k rešitvi grozeče gospodarske krize, ki že dve leti grozi ameriškemu gospodarstvu?

Na ta vprašanja vsak dan odgovarjajo napredni časopisi v svetu in tudi samo gospodarsko poročilo Združenih narodov za prvo polovico leta 1949. Kljub temu, da je gospodarsko poročilo Združenih narodov zelo pomanjkljivo in da so ga sestavili ljudje, ki so na vso stvar pri mnogokaterem poglavju gledali povsem pristransko, nam daje jasno sliko o težkem položaju, v katerem so danes zahodnoevropske države.

Predvsem ugotavlja to poročilo, da se je gospodarski položaj v letu 1948 in v prvi polovici 1949 poslabšal v vseh evropskih državah z izjemo Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije, kjer se gospodarski položaj naglo izboljšuje in se industrija naglo dviga. Ameriški trusti so se nadejali, da se bodo v okviru Marshallovega načrta s pomočjo velikega izvoza in industrijskih izdelkov v Evropo izognili gospodarski krizi, medtem ko se je gospodarski položaj poslabšal tudi v Ameriki sami. V samem prvem trimesečju 1949 je brezposelnost dosegla 70 odst. v primeri s prvim trimesečjem leta 1948. V prvi polovici 1948 in začetku leta 1949 se beleži znatni padec cen industrijskih izdelkov, splošno zmanjšanje proizvodnje in vedno večji porast brezposelnosti.

Kljub temu, da minister Fanfani v Italiji izjavlja, da se je število brezposelnosti letos skrčilo za 28.000 in da ima Italija samo 1,787.000 brezposelnih, je ugotovljeno, da ima Italija dejansko nad 2 milijona brezposelnih delavcev in nameščencev.

Brezposelnost v Angliji je dosegla v prvem polletju 1949 pol milijona, v zahodni Nemčiji 1 milijon; v Belgiji je brezposelnost dosegla 12 odst. vseh delavcev in nameščencev v državi. V Franciji pa je položaj še slabši in se vedno bolj slabša.

Namen Marshallovega načrta naj bi bil po napovedi ustanoviteljev, pospešiti razvoj evropske industrije, dvig evropske proizvodnje in odprava brezposelnosti. Toda vsakomur je jasno, da je uvoz ameriških proizvodov na evropske trge ustvaril samo konkurenco industriji evropskih držav ter spodkopal obstoj njihove industrije.

V drugi polovici leta 1949 so se katastrofalne posledice Marshallovega načrta čutile predvsem v italijanski industriji. Kriza italijanske industrije se je začela čutiti že po prvih mesecih Marshallove «pomoči». V juliju in avgustu so italijanski delavci stopili v obrambo svoje industrije. V tovarnah FIAT, Breda, ILVA, Alfa Romeo, Isotta Fraschini kot največjih italijanskih industrijskih kompleksih je začelo vreti. Prejšnjim posameznim odpustom so kmalu sledili množični odpusti in s tem postopna likvidacija italijanske industrije v korist ameriške proizvodnje in njenih nad 50 milijard nerazprodanih proizvodov.

Za kompleksi FIAT in Breda je sedaj na vrsti industrijski kompleks Isotta Fraschini. Likvidaciji te velikanske kovinske tovarne so se delavci uprli, ko so tudi brez mezd nadaljevali proizvodnjo. Vlada je morala obljubiti kredit 400 milijonov in nato poldrugo milijardo lir. Toda vladni nameni z Bredo in Isotto Fraschini so jasni in zato so delavci odločeni še nadalje braniti svojo industrijo pred likvidacijo.

Medtem ko z ene strani prisostvuje Evropa klavrnemu porazu Marshallovega načrta, ki je bil težko prizadet še z valutno vojno med ZDA in Anglijo, z borbo za evropska tržišča in z bitko za petrolej na Bližnjem vzhodu, se gospodarski položaj Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije boljša. Jugoslavija je v razvoju svoje industrije napravila čudovito pot.

Po 15 mesecih svojega obstoja je Marshallov načrt namesto obljubljene blaginje, dviga evropske industrije, vprašanja milijonov brezposelnih v kapitalističnem svetu privedel svoje satelite na rob gospodarskega propada.

Avstrijsko-madžarski trgovinski dogovor

DUNAJ, 15. — Na Dunaju so podpisali avstrijsko-madžarski protokol o trgovinski izmenjavah in o pogojih plačevanja. Na podlagi novega seznama bo Avstrija izvažala na Madžarsko proizvode železne in jeklarske industrije, magnezit, stroje in papir v zameno za žito, živino, sadje, razne industrijske proizvode in usnje. V februarju bo na Dunaju sestanek avstrijsko-madžarske trgovinske komisije.

Sovjetski les in žito za Veliko Britanijo

LONDON, 15. — Britanski minister za zunanjo trgovino Harold Wilson je izjavil: Podpisali smo pogodbo z ZSSR za nakup 100 tisoč «standardov» lesa, ki nam bo omogočil izgradnjo 60 do 70 tisoč hiš. Sporočil sem sovjetski vladi, da smo pripravljeni podvojiti naše nakupe, če bo dovolj lesa na razpolago. Od Sovjetske zveze kupujemo tudi milijon ton živil (žita) in trgujemo povsod, kjer je mogoče.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Kakšna bo usoda delavcev ladjedelnice Sv. Roka?

Namen delodajalcev je ukiniti obratovanje v tej ladjedelnici, ki zaposluje več sto delavcev - Protestna resolucija prizadetih delavcev

Ofenziva delodajalcev proti svojim uslužbencem je v polnem teku. V tovarnah, ladjedelnicah in v drugih podjetjih vodijo delavci ostro borbo proti vedno večjemu izkoriščanju s strani delodajalcev. Na žalost pa moramo ugotoviti, da ima ta borba delavskega razreda le obrambni značaj, kar seveda ne pripomore v največ primerih k ugodni rešitvi njihovih zahtev. Delodajalci se dobro zavedajo svoje nadmoči in jo tudi v svojo korist dobro izrabljajo. Prav gotovo bi borba tržaških delavskih množic bila precej drugačna, če bi se lahko te naslonile na svojo sindikalno organizacijo, ki bi jih v tej vodila ter privedla do zaželene zmage. Toda — kot smo že večkrat poudarili — igrata tukajšnji sindikalni organizaciji vlogo, ki nikakor ni v prid interesom delavskih množic. Delavska zbornica, kot odkrit zaveznik in zastopnik interesov delodajalcev, Enotni sindikati pa kot organizacija, ki je pripravljena na vse mogoče kompromise z razrednim sovražnikom v želji, da čim bolj temeljito «popravi» svojo prvotno «zgrešeno» linijo.

Kot da bi delodajalcem ne zadostovalo množično odpuščanje z dela svojih uslužbencev, se po direktivah o uvedbi Marshallovega plana na našem ozemlju poslužujejo tudi drugih načinov, ki naj omogočijo tujemu kapitalu ves razvoj, naše lastno gospodarstvo pa zatreti, ali ga pa vsaj v čim večji meri omejiti.

Že več časa so tudi delavci ladjedelnice Sv. Roka v Miljah slutili, da se pripravlja nekaj, kar prav gotovo ne bo v korist njihovim delovnim interesom. Proizvodnja v ladjedelnici se je iz dneva v dan manjšala in tako je pričelo v posameznih delavnicah in oddelkih primanjkovati dela. Delavci so vodstvo tovarne že takoj po končani vojni opozorili na to, da bi bila ladjedelnica zaradi poškodb, ki jih je med vojno utrpela, potrebna nekaterih popravil. Vodstvo je na te upravičene zahteve vedno odgovarjalo, češ da je proizvodnja še vedno tako nizka, da bi ne moglo kriti vseh stroškov za razna popravila in modernizacijo nekakih oddelkov. Izgovor je bil dokaj slab: vsakemu delavcu je bilo namreč jasno, da bi s predloženimi popravili ladjedelnica prav gotovo pridobila na ugledu ter bi lahko prejela mnogo več naročil.

Težnja vodstva ladjedelnice, da preneha čimprej z obratovanjem ladjedelnice, je bila zato iz dneva v dan bolj vidna. Prvi resnejši znaki tega položaja so se pokazali prav v zadnjih dneh. Razburjeni delavci so se seveda takoj uprli tej nevarnosti ter sklicali skupno glavno skupščino, na kateri so obravnavali vprašanje nadaljnjega obstoja ladjedelnice v zvezi z njihovim položajem v tem trenutku. Na skupščini so delavci ob navzočnosti sindikalnih predstavnikov izglasovali resolucijo, v kateri zahtevajo od vodstva ladjedelnice, da prouči celotni položaj ter ga skuša rešiti v korist svojih uslužbencev. V resoluciji so prav tako pozvali vse prebivalstvo Milj, da stopi v odločno borbo v znak solidarnosti s prizadetimi delavci ladjedelnice Sv. Roka.

Na skupščini so navzoči odobrili sklep, da pošljejo Delavski zbornici pismen poziv, v katerem jo pozivajo na skupno borbo v obrambo interesov vsega tržaškega delavskega razreda.

Položaj je zelo resen in zahteva zato od delavcev kar največ pažnje in borbenosti.

Zahvala mater VI. okraja

za prijetno letovanje svojih malčkov v Sloveniji

Tudi žene VI. okraja se čutimo dolžne, da se javno zahvalimo vsem, ki so pripomogli, da so naši otroci prijetno letovali v Sloveniji. «Tako prijetnih počitnic ne bomo zlepa pozabili» pravijo naši malčki.

Posebno zahvalo izrekamo zdravnikoma dr. Mašerovi in dr. Danevu za njuno požrtvovalnost, dalje Podpornemu društvu za STO in organizaciji ASIZZ. Otroci so se veseli in zadovoljni vrnili ter navdušeni pripovedujejo, kaj vse so lepega doživeli.

Me žene bi bile zelo zadovoljne, ko bi mogle svoje otroke prihodnje leto zopet poslati v Jugoslavijo, ki je tako gostoljubna. V pretežni meri bi s tem ugodili svojim otrokom, ustreženo pa bi bilo tudi nam, ki smo bile povsem mirne, saj smo vedele, da so otroci pod skrbnim nadzorstvom in da se dobro imajo.

Kaj dela v Trstu urad italijanskega vojnega ministrstva?

Časop's «Giornale di Trieste» je v torek 13. septembra t. l. na drugi strani v tržaški izdaji v sedmem stolpcu zgoraj pod naslovom «Prijava podčastnikov in častniških gojencev» objavil sledeč članek:

«Ministrstvo za vojsko je podaljšalo do 31.12 t. l. rok za prijavo narednikov in oficirskih pripravnikov iz rezerve, ki so uspešno dovršili tečaje na osnovi okrožnice 701 G.M. 1942. in ki iz kakršnega koli razloga niso do 31. decembra 1948 uredili svojega položaja glede imenovanja za rezervnega podporočnika. Gre za one, ki so 8. septembra 1943. leta bili na tem, da jih imenujejo za rezervnega podporočnika ali pa so bili šele nekaj dni pred tem imenovani in zaradi znanih dogodkov niso mogli dokončati svoje službe pred imenovanjem.

Ministrstvo vojske je poleg tega določilo, da je tudi glede podoficirjev potrebno, da se dokončno reši vprašanje diskriminacije, kakor je bilo to določeno za oficirje. Zaradi tega je določilo, da se določene pole za prijavo morejo oddati najkasneje do 30. septembra t. l. Zaradi tega so vabljeni vsi podčastniki, ki stalno bivajo na Svobodnem tržaškem ozemlju in ki se še niso prijavili ki torej še niso uredili svojega položaja glede vojne službe po 8. septembru 1943, naj to uredijo v določenem roku.

Glede pojasnil se je obrniti na upravni urad v ul. Del Castello 2.

O uradu iz ul. Castello 2 smo že enkrat pisali, in to glede na neke njegove objave v tukajšnjem tisku v okviru natečajev italijanskega vojnega ministrstva, na podlagi katerih so tu v Trstu nabirali prostovoljce za italijansko vojsko. Danes se moramo ponovno pečati s tem uradom. Ker tu ni Italija, ampak državna tvorba STO, katerega je pravno priznala tudi Italija, in je na njem prenehala italijanska suverenost z ratifikacijo mirovne pogodbe z Italijo dne 15.9.1947. Torej pretekli sta včerajdve leti, odkar tu Italija nima več kaj opraviti, in je to ozemlje, cona A, pod zaupno upravo anglo-ameriških oboroženih sil, ki izvajajo vrhovno oblast namesto še ne osnovanih organov STO.

V smislu obstoječih predpisov na tem ozemlju mora biti vsako društvo, urad, ustanova itd. prijavljeno pri oblasteh, da lahko neovirano deluje. Zaradi tega se nam zdi, da ta urad, ki tako javno deluje in objavlja uradne razglase vojnega ministrstva tuje države, ne bi tako neovirano deloval brez pristanka ali vsaj znanja tukajšnjih oblasti, prav teh oblasti, ki redno tako vestno izvršujejo svojo kontrolo nad delovanjem demokratičnih organizacij. V smislu mirovne pogodbe z Italijo so vsi bivši italijanski državljani, rezidentni na Tržaškem ozemlju, z uveljavitvijo mirovne pogodbe postali državljani nove državne tvorbe STO, za katero sploh ni predpisana vojaška dolžnost odnosno je celo prepovedana. Nabiranje prostovoljcev in prijavljanje za tujo vojsko predstavlja v tem primeru težko kršitev delocib mirovne pogodbe in statutov.

Vsekakor bi bilo želeti, da bi oblast v tej zadevi izdala prepotrebno uradno pojasnilo, da bi se enkrat za vselej razpršili vsi dvomi.

Pes ga je ugriznil

11-letni Livio Grassi iz ulice Rapicio 3 je moral včeraj iskati pomoči na ambulanti glavne bolnišnice. Fantu so obvezali precej globoko rano na desni roki. Grassija je na vogalu ulice Giulia z ulico Rapicio ugriznil pes nekega Rudolfa Kovača iz ulice Industria 63. Policija ima v rokah podatke o Koviču, tako da bo lahko postopala proti njemu.

Koliko časa bo treba še potrpežljivo čakati na izplačilo vojne škode?

Ni prvič in prav gotovo tudi ne zadnjič da se moramo baviti s problemom izplačevanja vojne škode. Žalostno pri tem je dejstvo, da moramo obravnavati ta problem še po štirih letih končane vojne, to se pravi po tolikem času, ko bi moral biti ta problem vendarle že rešen.

Kako je z izplačevanjem vojne škode, se vprašujejo vsi prizadeti Tržačani, ki so v zadnji vojni izgubili pri bombardiranju, ali borbah svoje domove, poništvo in drugo imetje? Sicer so pred časom prejeli nekateri oškodovanci vsoto, ki sicer ni odgovarjala utrpeli škodi, a so se z njo vendarle zadovoljili, da so si le kako pomagali ter si kupili najpotrebnejših stvari. Ostali oškodovanci so seveda z vso upravičenostjo pričakovali, da bodo prvim izplačevanjem sledila še vsa ostala ter da bodo tako prišli na vrsto vsi, ki še vedno čakajo, da si s povrnjeno vojno škodo popravijo svoje domove, nakupijo najpotrebnejše stvari ter vsaj nekoliko urede življenjske razmere.

Brez vsakršnega pojasnila ali obvestila se je pa izplačevanje ponovno ustavilo. In zopet se je pričelo tekanje od Poncija do Pilata, da bi se izvedelo, kdaj bo sledilo novo izplačevanje vojne škode. Na merodajnih uradih dobijo prizadeti odgovor, češ «stvar potrebuje dolgega proučevanja... treba je le nekoliko potrpljenja... bomo že objavili, kdaj bo novo izplačevanje».

Odgovornim krogom se torej štiriletno čakanje ne zdi tako dolgo in je treba zato še «nekoliko» potrpeti? Toda, ali bi ti gospodje govorili prav tako, če bi bili tudi sami med osebami, ki še vedno stanujejo v nezdravih stanovanjih, v katerih nimajo niti najpotrebnejšega pohištva? Prav gotovo ne. Laže je pač svetovati potrpežljivost drugim, kot pa se je sam posluževati.

Prizadeti Tržačani se ponovno obračajo na odgovorne oblasti z zahtevo, da bi bila proučevanja glede izplačevanja vojne škode nekoliko bolj hitra ter da bi končno vsi oškodovanci prejeli denar, s katerim bi si pomagali urediti svoje življenjske razmere.

Ne grožnje ne ukrepi ne morejo ustrahovati stavkajočih pomorščakov

Vedno bolj odločna borba posadk potniških ladij - Solidarnost posadk tovornih ladij s stavkajočimi pomorščaki

Stavka pomorščakov je še vedno v polnem teku in do sedaj ni nikakega znamenja, da bi se lahko v kratkem zaključila. Kot smo že poročali, so stopila v protestno stavko moštva ladij «Gerusalemme», «Abbazia» in «Barletta», zaradi česar so bile te prisiljene ostati še nadalje v našem pristanišču. Izvedeli smo, da sta pripluli v zadnjih dneh v tržaško pristanišče tudi dve tovorni ladji, katerih moštvi sta se takoj javili na sedežu FILM (Federazione italiana lavoratori marittimi), kjer sta izjavili, da sta pripravljeni stopiti takoj v protestno stavko. Vodstvo FILM je odgovorilo, da velja sedaj stavka samo za posadke potniških ladij in da se je zato ne morejo udeležiti uslužbenci tovornih ladij.

Pripravljenost zgoraj navedenih posadk priključiti se splošni borbi za obrambo interesov svoje kategorije je jasen znak, da so pomorščaki razumeli važnost te stavke ter da jo bodo znali tudi z vsemi silami podpreti ter izvesti do konca.

V zadnjih dveh dneh so se lastniki ladij poslužili vseh mogočih manevrov, da bi prisilili svoje uslužbence k prekinitvi stavke; tako so na primer porazdelili med stavkajočimi posadkami več majhnih letakov, v katerih jih pozivajo, da se takoj vrnejo na delo, sicer si bodo posledic sami krivi. Taka ustrahovalna propaganda ni imela seveda nikakega odmeva.

Na vseh omenjenih ladjah vlada popoln mir. V primeru, da bi v teh dneh priplule v tržaško pristanišče še druge potniške ladje, bo njih moštvo takoj obveščeno o protestni stavki. Če bodo lastniki ladij vztrajali pri svojem dosedanjem stališču, se bo lahko stavka v prihodnjih dneh še mnogo bolj razširila.

Podpornemu društvu STO-ja v Trstu

Žene III. okraja Trsta se Podpornemu društvu STO-ja najlepše zahvaljujejo za nepristransko, človekoljubno posredovanje v L. R. Sloveniji za počitniško letovanje naših otrok, v prelepi Sloveniji, kjer so bili deležni vsestranskega gostoljubja in pozornosti.

Posebna hvala ljudski oblasti, ki je ves čas bivanja v bratski republiki skrbela, da so imeli naši otroci poleg zdravih bivališč med cvetjem in zelenjem, okusne izdatne hrane, kratkočasnih zabav, deležni še poučnih izletov, ki so jim nudili možnost občudovali vztrajnost in marljivost tvorcev novih tovarn, hidrocentral, cest, delavskih domov, itd.

Obenem se hvaležne zahvaljujemo didaktičnemu osebju ASIZZ, za požrtvovalno nego in skrb dr. Sonji Mašera, dr. Danev-u in vsem ženam, ki so sodelovale v tem plemenitem pokretu.

Matere III. okraja

IZPRED SODNIJE

V družini je čas najboljši zdravnik

Policista je zmerjal - Z enajstimi leti je spoznal paragrafe

Pomorski kapitan Kraglietto je nekega dne hotel iz pristanišča z nekim paketom v rokah in v precej pijanem stanju Službojoči policijski agent finančnega odseka ga je povabil, naj se ustavi na carini. Kraglietto pa, kateremu je alkohol precej zmešal glavo, ni hotel ničesar slišati o tem. Nasprotno, Kraglietto je trmasto vztrajal pri svojem. Kapitanu Ferrucciu Frizziju, s katerim je skupaj hotel v mesto, pa je v angleščini dejal «This policeman is not good», in pokazal na policista. Policist, ki ne zna angleščine, je takoj sumil, da ga je kapitan oplazil z bog ve kakšno psovko. Zato je povabil kapitana, naj mu sledi v pisarno. Tu so takoj pripravili zapisnik. Nemirni duh našega pomorščaka pa je pri tem izbruhnil res žaljivo besedo in sicer «podlež». Ta beseda je kapitana spravila pred sodišče. Okrajni sodnik je sodil zelo strogo. Na 4 mesece in 20 dni je bil obsojen kapitan. Včeraj je okrožno sodišče obravnavalo priziv, ki ga je Kraglietto napravil proti razsodbi sodišča prve stopnje. Toda obsodba je bila včeraj potrjena.

ooo

Pred okrožnim sodiščem se je najprej zagovarjal 27-letni Lenardon. Njegov greh je bil ta, ker ga je policist zasačil prav pri izhodu svobodnega pristanišča. Fant je imel pri sebi nekaj kilogramov kož, ki jih je v pristanišču izmaknil tvrdki Missaria. Lenardon se je zagovarjal, da je usnje našel skrito med raznimi posodami za bencin. Opravičilo je bilo kaj malo verjetno, posebno še, ker je obtoženec je že star tič z nagosto popisanim kazenskem listom. Prvič je polagal račune že leta 1933, ko je imel komaj 11 let. Zato je tudi včeraj sodišče obsodilo obtoženca na 6 mesecev ječe in na plačilo 6.000 lir globe.

ooo

22. septembra preteklega leta je v domačen okolju družine Dipi prišlo do hudega družinskega spora. Vzrok tega spora je ta. Družina Dipi je imela za podnajemnico, neko ljubko mlado dekle z imenom Ivonne. Podjetno dekle se je s svojo ljubkostjo okoristilo in se seznanilo z nekim ameriškim vojakom. Znanje je bilo kaj prisrčno, tako da je Ivonne že kar pogosto sprejemala v svoji sobi vojaka. S svojo ljubkostjo je Američana tako očarala, da se je ta zelo dolgo časa zadrževal pri njej. Stvar je šla že tako daleč, da je Avrelio Dipi, domači sin s funkcijami družinskega poglavarja, postal pozoren in klical nravstveni oddelek civilne policije, ki je nekega dne iznenadila oba golobčka v sobi.

Korak edinega Avrelia je v družini, sestoječi iz matere, očeta in nič manj kot 7 deklet, izval hud nemir. Najbolj zgovorne sta bili sestri Romilda in Marina. Te dve nista ostali samo pri besedah, prešli sta tudi k dejanju, tako da sta Avrelio prav pošteno oklofutali. Seveda pa jima je tudi Avrelio ni ostal dolžan. Konec koncev je nastopila policija. Sledile so si ovadbe, zdravniška spričevala, ta je obtoževal ono, ona tega itd. Včeraj je vsa stvar prišla pod povečevalno steklo sodnika okrožnega sodišča. Po enem letu pa se je v družini zopet povrnil mir. Pred letom dni so tožile brata zaradi telesnih poškodb, toda včeraj niso več vedele, kako bi te obtožbe spravile v pozabo.

Po nekaj urah so ujeli tatu

10. t. m. ponoči, točneje skoraj ob 2 zjutraj, je Procacci Ervin, ki stanuje v Trstu v ul. Catullo 22 javil policiji, da so mu neznanci odnesli 2 dežna plašča, par rokavic in 2 zavoja cigaret. Vse to je namreč bilo v njegovem avtomobilu znamke Ford z evidenčno tablico P 13367 CD, ki ga je pustil v ul. Dell'Orologio. Neznanci so imeli lahek posel. Odprli so enostavno vrata avtomobila.

S podatki v rokah se je leteči oddelek civilne policije takoj lotil dela. Nekaj ur po prijavi tatvine so policisti aretirali Cucoca Alfreda, ki je star 18 let, iz ul. Cavezzani 6. Fant je na policiji takoj priznal, da je on zagrešil tatvino. Povedal je še naprej, da je blago prodal nekemu Cassiju Ivanu iz ul. Procureria 6 in Lucianu Frančišku iz ul. Crosada 16. Policija je takoj šla na dom obeh kupcev in se ji je še posrečilo dobiti nazaj vse ukradeno blago. Cucoc je bil kajpada aretiran in ovaden sodišču zaradi tatvine.

Agenciji Astri so dolžni

Gospod Lorand Henrik iz ulice S. Maurizio 2 je vpisan kot lastnik agencije Astra. Omenjena agencija je svojim uslužbencem izdala nakazila, s katerimi so lahko uslužbenci nakupovali blago pri določenih trgovinah v mestu. Trgovci pa so nato direktno na podlagi teh nakazil dvignili denar pri agenciji. Uslužbenci sami pa so agenciji nato vračali denar v obrokih. Sistem kot tak je bil zelo ugoden. Toda našli so se ljudje, ki so na svoje obveznosti pozabili. Agencija je nekaj časa čakala, ker pa denarja ni hotelo biti, je ovadila policiji skupino oseb, ki niso izpolnjevali svojih obveznosti. Med temi so Cozzolino Odino iz ulice Solitro 13. Ta je ostal dolžan nič manj kot 47 tisoč lir. Sledi Kert Claudio iz ulice Milizie 22. Ta bo odgovarjal za 64,890 lir. Balestrucci Joahin iz ulice Montorsino 7 je napravil 19.637 lir dolga. Pipan Alfonz iz ulice Castagneto 36 ima 53 tisoč lir dolga. Mikeluž Anton iz ulice Solitro 13 ima 33.754 lir dolga. Fosfarini Bruno, o katerem nimamo naslova, je dolžan agenciji 25.400 lir.

Kaj pravijo dejstva Majhen primer

Mesec pred volitvami v Trstu se je vrnil iz Jugoslavije tovariš O. C., ki stanuje pri svoji sestri v ulici Campo S. Luigi št. 3. Tukajšnji informbirojevci so mu bili seveda takoj za petami in ga omamljali z svojo razdiralno politiko in mržnjo do nove Jugoslavije, toko da je tudi on začel blatiti in slabo govoriti o Jugoslaviji, kjer je bil 3 leta zaposlen. Lepil je lepake z vidalijevci, razpečaval je le take z napisom «Banda di Tito».

Ko so se končale volitve, so ga pa ti pristaši popolnoma pozabili in pustili na cedilu. Brez dela in gotovo tudi brez kruha je pohajkoval brezposelen po tržaških ulicah. Odločil se je in vrnil tja, kjer je imel delo in zaslužek — v Jugoslavijo, katero je blatil! Ali je končno spoznal, da so ga vidalijevci varali in sleparili? To prepuščam njemu, da sam odgovori.

Če bi bilo resnično to, kar laži informbirojevci govore in propagirajo, prav gotovo se ta tovariš ne bi vrnil v Jugoslavijo.

Takšni primeri so pogosti in srečuješ mnoge, ki so bili tam in se kesajo, da so se vrnili in nasedli lažnim obrekovanjem proti Jugoslaviji. Tu so se uvrstili med tukajšnje tisoče in tisoče lačnih in brezposelnih delavcev. Blato, ki ga s sovraštvom mečejo proti novi Jugoslaviji in nad poštene, pada nanje vsak dan z večjo silo.

Luša Viktor

Zaključek vpisovanja na slovenskih srednjih šolah in tečajih v soboto 24. t. m.

Vse učenke in učence obveščamo, da se zaključi vpisovanje na slovenskih srednjih šolah in tečajih nepreklicno v soboto 24. t. m. Samo oni, ki opravljajo popravne ali razredne izpite, se smejo vpisati takoj po dovršenem izpitu.

Dolgoroki mož

Na ortopeoskem oddelku glavne bolnišnice so včeraj sprejeli 42letno gospodinjo Neri Romildo, por. Visintini iz ul. del Bosco 34. Omenjena ima zvito levo stopalo. Visintinijevo so pripeljali v bolnišnico z rešilnim avtom RK. Povod njenega iskanja pomoči v bolnišnici je treba iskati v družinskem sporu, ki je včeraj nastal med njo in njenim možem. Njen mož Marcel ima po vseh znakih sodeč zelo čudne manire. S krepkim zamahom je svojo ženo tako močno udaril po obrazu, da je zgubila ravnotežje in zletela na tla. Pri tem pa si je povzročila poškodbe, zaradi katerih je morala v bolnišnico.

Neprijetnosti poklica

Vsak poklic ima svoje težave, pa ne samo to, celo ugled je različen. Običajno uživajo najmanj spoštovanja med ljudmi davčni izterjevalci, sodni eksekutorji in mitničarji. Grenkobe svojega poklica je okusil sodni oficial Barragino Arturo tržaškega okrajnega sodišča. Včeraj je moral mož na podlagi razsodbe tukajšnjega okrajnega sodišča v ul. Udine 2. Tam je Barragino moral na stanovanje bratov Perrone Josipa in Antona. Mož je obema najprvo službeno prebral sodbo okrajnega sodišča, na podlagi katere sta oba brata morala zapustiti stanovanje, obenem pa jima je sodišče zastavilo nekatere predmete. Na vsak način se brata Perroni nista kar tako vdala in sprijaznila s to zadevo. Čim je sodni oficial končal čitati, je Anton Perrone začel zmerjati odvetnika Graziana Rosaria, ki je po nalogu sodišča moral izvršiti odredbo.

Ker je bilo ozračje precej segreto in so mišice obeh bratov precej drgetale, sta oba odposlanca sodišča morala klicati policijo, ki je kmalu nato res prišla. Šele tedaj se je razburjenje poleglo. Policija pa je vzela podatke o dogodku za nadaljnje postopanje proti Perrone Antonu. Slednjega bo odvetnik tožil zaradi razžaljenja časti.

ŠPORT

V nedeljo bo "Krožna kolesarska dirka po Krasu"

V nedeljo 18. t. m. bo priredilo športno društvo Občine «Krožno kolesarsko dirko po Krasu», katere se lahko udeležijo vsi kolesarji. Proga, ki je dolga približno 80 km, gre z Opčin - Prosek - Nabrežina - Sesljan - Trbiška cesta - Obelisk - kamnolom Faccanoni - Bazovica - Trbiška cesta do proseškega mostu in nazaj na Opčine, kjer bo cilj pri tramvajski postaji.

Vpisovanje sprejema športno društvo na Opčinah ul. Nazionale 77, tel. 210-34 in se zaključi eno uro pred pričetkom dirke.

Vsi dirkači morajo biti v nedeljo ob 8 pred kavarno Maks, ker je pričetek točno ob 9.

Nagrade so sledeče: Pokal dobi tisto društvo, katerih pet članov bo najprej dospelo na cilj. Denarne nagrade prejme prvih deset po sledeči tabeli: 8,000, 6,000, 4.500, 3,500, 2,500, 2.000, 2,000, 1.800, 1,500 in 1,000 lir. Poleg teh desetih pa prejmejo še vsi ostali tolažilno nagrado vsak po 100 lir.

* * *

Dirke motornih čolnov. V soboto in nedeljo se bodo vršile v Trstu mednarodne dirke motornih čolnov za nagrado «Tržaškega zaliva».

* * *

Svetovno in evropsko prvenstvo v odbojki v Pragi. Prinašamo nekaj rezultatov tekem, katerih bi se morala udeležiti tudi Jugoslavija, kar pa so informbirojevci preprečili:

Moške ekipe: Poljska - Nizozemska 3:0, Bolgarija - Italija 3:1, Romunija - Madžarska 3:2, ZSSR - Belgija 3:0, Bolgarija - Francija 3:0, ČSR - Poljska 3:0.

Ženske ekipe: ČSR - Francija 3:0, Romunija - Madžarska 3:0, ZSSR - Poljska 3:0.

KOLEDAR

Petek 16. septembra
Ljudmila, Sodimir
Sonce vzide ob 5.44, zatone ob 18.15. Dolžina dneva 12.34. Luna vzide ob 22.30, zatone ob 15.02.
Jutri, sobota 17. septembra
Lambert, Prvan

SPOMINSKI DNEVI

1942 je bil pričetek splošne vstaje albanskega naroda proti fašističnim okupatorjem. Na čelo narodno osvobodilnega gibanja je stopil generalni polkovnik Enver Hodža na sestanku v Pezi.

1943 je bil sklep Vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte o priključitvi Slovenskega Primorja Združeni Sloveniji.

1944 je Rdeča armada osvobodila Sofijo.

1947 je bilo Slovensko Primorje z Istro po dolgoletnem suženjstvu priključeno k svoji matici Jugoslaviji.

PROSVETNA DRUŠTVA

BARKOVLJANSKO PROSVETNO DRUŠTVO naznanja vsem pevkam in pevcem, da se bo začelo s povratkom pevovodje redno delovanje pevskega zbora. V ponedeljek 19. t.m. ob 20.30 bo pevska vaja, pri kateri naj nihče ne manjka.

Istočasno so naprošeni vsi člani, da poskrbijo za pomnožitev pevskega zbora, posebno kar se tiče moških glasov, ki niso v razmerju z ženskimi. Tradicija barkovljanskega zbora ne dopušča, da bi ostali pri sedanjem številu, ki še od daleč ni tako, kakor bi lahko bilo. Na delo torej!

Slovenska nižja srednja šola v Trstu

Vpisovanje v 1, 2 in 3 razred se vrši od 1. do 25. septembra. (za učence s popravnimi izpiti je vpisni rok podaljšan do 30. septembra.)

Vse podrobnosti glede vpisa so razvidne na oglasni deski Slovenske nižje srednje šole v ulici delle Scuole Nuove 14-II.

Popravni izpiti za prvi in drugi razred se pričnejo v četrtek 15. septembra na oglasni deski.

Popravni izpiti za sprejemni izpit se pričnejo v petek 16. septembra po razporedu, ki je objavljen na oglasni deski. Isti dan se pričnejo tudi sprejemni izpiti za zamudnike.

Popravni izpiti za nižji tečajni izpit se pričnejo v sredo 21. septembra po razporedu objavljenem na oglasni deski Slovenske nižje srednje šole v ulici delle Scuole Nuove 14, II. nadstropje.

Nočna služba lekarn

Depangher, ul. Sv. Justa 1, tel. 94155; Gmeiner, ul. Giulia 14, tel. 6108; Tamaro-Neri, ul. Dante 7, tel. 7623; Signori, trg Ospedale 8, tel. 93006; Harabaglia v Barkovljah, tel. 5728 in Nicoli v Skednju, tel. 93245, imata stalno nočno službo.

Zaradi počitnic so do 17. t. m. zaprte sledeče lekarne: De Leitenburg, Godina Enea, Prendini, Salute, Serravallo, Vielmetti.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. septembra 1949 se je v Trstu rodilo 9 otrok, umrle so 4 osebe, porok pa je bilo 10.

Civilne poroke: mehanik Russignacco Kalr in gospodinja Vižintin Danica, agent CP Marchetti Giorgio in uradnica kukanja Pallu Lidija, kemičar D'Este Luciano in gospodinja Prek Tamara Gizela, uradnik Superina Gino in gospodinja Labuz Livia, elektroteh. Norio Glauco in trg. pomočnik Mazza Nerina, uradnik Sbisa Nicolò in gospodinja Rade Roza, agent CP Michelazzi Albin in gospodinja Gorjup Mira, pomorščak Blasoni Duilio in trg. pomočnik Seppini Bruna, uradnik Dreossi Fulvio in gospodinja Midena Elizabeta.

Cerkvene poroke: komercialist Squadroni dr. Caio in učiteljica Spazzapan Liliana.

Umrli so: 46-letni Zanutel Verginio, 88-letna Dall'Oglio Albina, 11 dni stari Giorgio Sergio in 68-letna Gardossi Elda.

KINO

ROSSETTI. 16.00: «Kismet», Colman, M. Dietrich.

EXCELSIOR. 16.30: «Velika nagrada» Michey Rooney, E. Taylor.

FENICE. 16.30: «Obroč se sklene» Glen Ford.

FILODRAMMATICO. Zaprt.

ITALIA. 16: «Zapeljiva guvernanta» Maureen O'Hara, R. Young.

IMPERO. 16: «Mr. Winkler gre v vojsko» Edward Robinson.

ALABARDA. 16.30: «Cilj je Burma», Erol Flynn.

VIALE. 16: «Ta ženska je moja» S. Tracy, Hedy Lamarr.

GARIBALDI. 15.30, na prostem ob «Rdeči čevljčki». Film v barvah.

MASSIMO. 16: «Karavana upornikov» Maria Montez John Hall.

ARMONIA. Zaprt.

NOVO CINE. 18.30: «Potepuhi v luninem svitu» 3 bratje Ritz.

SAVONA. 18.00: «Skrajna žrtev», M. Oberon, Brian Aherne.

ODEON. 16: «Karavana ciganov» C. Boyer, L. Young.

IDEALE. 15.15: «Ponosna Kreolka».

MARCONI. 16.00, na prostem ob 19.15: «Junaki v senci».

KINO OB MORJU. Danes zaprt.

RADIO. 18.30: «Tolpa iz Crne doline» Buster Crabbe.

VENEZIA: «Ekspres ob zori» in «Kaznjenec iz Rocheforta».

VITTORIA. 19.15 na prostem: «Zasledovana» Belita in Preston Foster.

AZZURRO. 14: «Karavana ciganov», Charles Boyer, L. Young.

ADUA. 15: «Poziv Kingkonga».

BELVEDERE. 16: «Skandal v Filadelfiji» G. Grand, K. Hepburn.

GRAD SV. JUSTA. 21: «Divje meje» Randolf Scott in R. Ryan.

KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.30: «Variete» Joan Danis, E. Cantor.

SKOLJET. - na prostem ob 20.45: «Nesrečneži».

KINO NA OPČINAH. Danes ob 19: «Vzgoja čustev». Sovjetski film.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

za Tržaško ozemlje

V okviru predsezone bo Slovensko narodno gledališče uprizorilo na

stadionu „1. maja"

(Igrišče za košarko)

(ul. Guardiella 7) sledeče predstav na prostem:

JUTRI 17.IX. ob 20.30
MIRA PUCOVA:
Ogenj in pepel

V NEDELJO 18.IX. ob 20.30
A. D'USSEAU in J. GOW:
Globoko so korenine

V SOBOTO 24.IX. ob 20.30
N. V. GOGOLJ:
Ženitev

V NEDELJO 25.IX. ob 20.30
J. GALSWORTHY:
Srebrna tobačnica

Prodaja vstopnic vsak dan od 9 do 18.30 v ul. S. Francesco 20-I. Na dan predstave od 19 na stadionu

Opozarjamo občinstvo na ta... čen začetek predstav zaradi tramvajskih zvez! — V primeru slabega vremena veljajo kupljene vstopnice za naslednje predstave.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8300, papirnati šterling 1750, telegrafski dolar 400, dolar 632, švicarski frank 100, francoskih frankov 160, avstrijski šiling 26, zlato 1050.

RADIO JUG. CONA TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih ali 1250 kc)

PETEK 16.9.1949

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila (v ital. in slov.). 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Iz francoskih oper. 12.30: Mladinske skladbe. 13.00: Poročila (v ital. in slov.). 14.00: Popoldanski spored. 14.45: Mladinska ljudska univerza. 15.00: Jugosl. vokalna in instrumentalna glasba. 14.30: Kulturni pregled (v ital. in slov.). 17.45: Lahka glasba. 18.15: Igra za violino in pianisti. 18.45: Obzornik. 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila (v ital. in slov.). 19.45: Ženske pesmi. 20.00: Ura kulture. 20.30: Glasba po želji (v slov.). 20.50: Z našim ljudstvom. 21.00: Komorni zbor. 21.30: Lahka glasba. 22.00: Iz življenja narodov (v slov.). 22.20: Nedokončana simfonija. 22.40: Glasba. 23.00: Zadnje vesti (v slov.). 23.15: Serenade in

TRST I.

7.15: Radijske vesti. 7.30: Kolednik in jutranja glasba. 8.15: Zabavne vesti. 11.30: Za vsakogaršnjega. 12.10: Glasba Južne Amerike. Današnji radijski spored. 13.00: Radijske vesti. 13.26: Ritmična glasba. 14.28: Vesti. 13.55: Tretja stran. 14.00: Poročila. 14.30: Program RAI. Glasbeni sestanek. 18.15: Lahka glasba. 18.30: Glas Ameriške. Koncertna glasba. 20.00: Radijske vesti. 20.33: Pestra glasba. 23.10: Simfonična glasba. 23.35: Polnočna glasba.

TRST II.

7.15: Poročila. 7.30: Kolednik. Jutranja glasba. 8.15: Vesti. 11.30: Za vsakega nekaj. 12.10: Revijska dobna Anglija. 12.45: Poročila. Simfonični orkestrov. 14.00: Poročila. 14.15: Glasba po željah. 14.45: Dnevni pregled. 15.00: Popoldnaska glasba. 17.30: Vesti. 18.00: Naša poved. 18.40: Igra. Komorna glasba. 19.00: Tržaški kvintet. 19.15: Pesem in ples. Kulturni razgledi. 19.45: Poročila. 20.00: Lahki spored. 21.00: Vesti. 21.15: Glasba za violino in D-duru. 22.45: Poročila. Plesne melodije. 23.15: Poročila. Polnočna glasba.

ADEX - IZLETI

1., 2. IN 3. OKTOBRA
obisk velesejma v ZAGREBU
Vpisovanje do 10. 9.

1. IN 2. OKTOBRA
v CELJE in MARIBOR
Vpisovanje do 20. 9.

Vpisuje in daje informacije potovalni urad «ADRIA-EXPRESS», ul. F. Severo 5-b, tel. 29-243.

ADEX - IZLETI

9. OKTOBRA BO IZLET
v POSTOJNO
Vpisovanja se sprejema najkasneje do 19. 9.

16. OKTOBRA BO IZLET
v LJUBLJANO
Vpisovanja se sprejema najkasneje do 24. 9.

Vpisuje in daje vse potrebne informacije potovalni urad «ADRIA-EXPRESS», ulica F. Severo 5-b. Telefon 29-243.

Pod svobodnim soncem

SPISAL:

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

60

«Ali kaj slutiš, da bi utegnila to zvedeti zavistna despojna? Morda že ve. Njeni vohuni prisluškujejo za vsakim oglom.»

«Če bi zvedela, če že ve, kaj je to? Saj nosi zlati nimb svetosti krščenikov, hodi za križem, pokleka pred žrtvenikom, kjer darujejo žreci kruh in vino bogovom, tedaj bo vendar odlikovala dvorjanko krščenico, ki v svetem ognju pridobiva njeni veri barbarskega stotnika!»

Epafrodit ga je pogledal vnovič z dolgim pogledom, polnim dvoma. N

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Uspehi tekmovanja "za obnovo in zadružne domove" ter na čast II. kongresu KP STO-ja so vsak dan večji

Predkongresno tekmovanje, ki se je imelo zaključiti z 12. septembrom, se bo nadaljevalo do otvoritve kongresa KP STOja, ki bo od 8. do 10. oktobra. Toda že dosedanji podatki, v kolikor jih imamo na razpolago, kažejo zlasti to, da so se tega tekmovanja udeležile vse plasti ljudstva Istrskega okrožja, delavci, kmetje, žene, mladina, člani vseh množičnih organizacij od SLAU do ZAM. Ti podatki nadalje kažejo, da so naši prostovoljci v večini primerov tudi visoko presegli prevzete obveze. S tem je naše ljudstvo ponovno dokazalo svojo strnjenost s KP in svojo zaupanje do njenega vodstva.

Tako so do 6. septembra izpolnili prevzete naloge zadružni dom v Bujah s 106 odst., Edilit v Bujah do 126,6 odst., zadružni dom v Marušičih do 163,3 odst., zadružni dom v Krašici do 105 odst., cestarji v Bujah 100 odst., ladjedelnica v Piranu 93 odst., tovarna Jaksetič v Kopru do 104,2 odst. in tovarna Marzari v Kopru do 104 odst.

To so podatki o prostovoljnem delu iz vrst delavstva, ki je združeno v sindikalnih organizacijah. Podobne uspehe so dosegli tudi po posameznih krajih, kjer so v počastitev partijskega kongresa izvršili razna konkretna dela.

Tako so v Izoli opravili 1.085 delovnih ur za izboljšanje kanalizacije in za zadružni dom. V Sičolah je pri melioraciji sodelovalo 22 oseb, ki so napravile 160 ur pri kopanju jarkov. V Portorožu so članice ASIZZ doprinesle 83 ur. Tehdel so se udeležile tudi žene oficirjev JA. V Umagu je pri «Arrigoniju» delalo 84 oseb in še posebej v mestu nadaljnjih 43 oseb, ki so v pristanišču prenašale okoli 100 ur material. V Brtonigli je 55 oseb zaznamovalo aktiv od 227 ur. Poleg tega je pomagalo 16 vozov z 41 urami, v katerih so prevozili 16 kub. metrov kamenja. V Marušičih je zidalo 6 oseb 22 ur in napravilo 52 metrov zida. V Materadi je en dan delalo 12 oseb, ki so napravile 120 ur, drugi dan pa 6 oseb, ki so dosegle kar 60 ur. V Novem gradu so 4 osebe pripravljale gradivo za zadružni dom skozi 32 ur, 1 voznik pa 8 ur, naslednjega dne pa so 3 prostovoljci napravili 16 delovnih ur, 1 voznik pa 8 ur. Tudi v Grožnjanu so se izkazali s tem, da je bilo pri zadružnem domu na dan 12. t. m. na delu 6 oseb in 2 voznika, ki so napravili 71 ur, prejšnji dan pa 4 osebe, ki so doprinesle 12 ur, - kamion pa je v 3 urah prevozil 12 kub. metrov raznega gradiva.

Če se pomaknemo v koprski okraj je v Strunjanu pri graditvi skladišča z delom 34 oseb napravilo 170 ur. Pri Sv. Antonu je 9. t. m. delalo pri objektu zadružnega doma 40 ljudi, ki so napravile 200 ur, na dan 12. t. m. pa je 14 tovarišev žrtvovalo za zadružni dom 122 ur in 7 žensk 28 ur.

Enako je pri gradnji zadružnega doma 12. t. m. v Vanganelu delalo 25 žen, ki so napravile 125 ur udarniškega dela. V istem času je delalo v Šmarjah 45 oseb pri obnovi hiše zadružnega doma, izven tega pa 11. t. m. še 30 žen — njim na čelu 75letna Servatin Marija — pri obnovi pionirskega doma.

Ko nam bodo znani točno vsi podatki o uspehih 3 mesečnega tekmovanja in tekmovanja na čast partijskemu kongresu, bo marsikdo strmel nad neupogljivo voljo našega ljudstva. Strmeli bodo zlasti naši nasprotniki, ki se zbirajo v družbah vidalijevcev, kominformistov ter nepoboljšljive meščanske reakcije.

KOŠTABONA

MLADINSKA DELOVNA BRIGADA PRESEGLA delovno obvezo in razglasila nove udarnike

Na gradilišču ceste Šmarje-Nova vas je III mladinska brigada «Branko Babič» izpolnila enomesečno delovno obvezo z visokim prekoračenjem norme. Tekmovalni delovni zanos je razviden iz grafikona in dokazuje moralno ter fizično moč naše mladine, ki jo vzgaja KP STO-ja po vzgledu KPJ in VKP(b).

Zadnji dan je bil živahno razgiban. Najmlajši brigadir in hkrati med njimi brigadni trobentačbolnir Debernardi jih je zbudil in naznanil uro vstajanja. Takoj, ko so opravili umivanje, je vsak odšel na svoje delo, ki ga je prejšnji večer prevzel za izvršitev primerov poslovitve. Eni so šli postavljat slavolok pri vhodu v vas, drugi so pripravljali napise, tretji zopet so postavljali in krasili oder. Koštabona je zaživela delovno slavje. Brigadirji, brigadirke in ostali prebivalci so med tem z zanimanjem pričakovali, kdo bo razglašen za udarnika.

Ob 18. uri je bil sklican zbor. V nekaj minutah so že bili člani brigade na določenem mestu porejeni v četverostope. Ko je tov. komandant brigade razdelil značke in članske izkaznice, so odkorakali s strumnim korakom, prepevajoč borbene delavske pesmi in z vzklikanjem našim voditeljem na STO-ju, KPJ in organizatorjem mladinskega delavskega gibanja, tovarišu Titu in Stalinu itd. po glavni ulici Koštabone. Na prostoru pred tribuno pa se je zbralo prebivalstvo vasi.

Pozdravljen od vseh navzočih je stopil na oder tov. Vuk Marijan, ki je spregovoril v imenu okrožnega štaba delovnih brigad. Poudaril je važnejše politične dogodke v državah, posebno napore narodov, ki se bore za svoje nacionalne in socialne pravice pod vodstvom komunističnih partij Azije, Evrope in Amerike. Poudaril je naloge mladine, ki jih ima v tej borbi med blokoma naprednih in nazadnjaških sil ter borbo za ljudskih demokracij. Glavna naloga mladine našega okrožja je izboljšanje gospodarstva pone B. Govor tov. Vuka so prisotni vodili z burnimi klici tovarišu Titu, Tito-Babič, Tito-CK, Tito-partija in podobno.

Po končanem govoru je tov. komandant razdelil diplome in značke za udarnike razglašenim tovarišem in tovarišicam. Debernardi Jože in Jakomin sta pri tem izjavila: «S ponosom sprejemava priznanje in imenovanje za udarnika in obljubljava, da bova tudi v bodoče dala vse svoje sile v korist skupnosti».

Poleg imenovanih dveh so bili razglašeni za udarnike še naslednji tovariši in tovarišice: Brec Ivan, Delosta Jože, Viler Jože, Baguna Jože, Baruca Marija, Umer Ivo, Bordon Lucijan, Kocjančič Jože, Bambič Jože, Tuljak Lucija, Hrvatin Armida in Babič Julij. Vrhu tega je prejelo pohvalo 14 brigadirjev in brigadirk.

Kako so občuteni v srcu našega ljudstva vsi tisti, ki se žrtvujejo za izboljšanje življenja Istrskega ljudstva, so dokazale naše žene, matere in sestre, katere se zbirajo okriljem naše delavne in množične organizacije ASIZZ in katere so skrbele za to, da so naši prostovoljci dobili vedno sadje in podoben priboljšek. Tudi na večer pred odhodom so antifašistke iz Koštabone podarile brigadnikom in brigadnicam okoli 75 kg grozdja.

Povsem še to, da so se od mladincev in mladink poslovile tudi žene iz sosednjih Puč. Delegacija je v poslovilnih besedah naglasila, da bo naše ljudstvo posvečalo vselej posebno skrb prostovoljnim delavcem v brigadah, ki dnevno toliko prispevajo za gospodarski dvig Istrskega okrožja.

Jožefa Židanek

Odlikovani borci iz narodno-osvobodilne vojne

Danes prinašamo IV. seznam tovarišev-borcev NOV, ki so prejeli odlikovanje «za zasluge za narod» III. reda.

AMBROŽ J. Ciril borec, ALJANČIČ I. Ignac, starejši vodnik, Abraht I. Ivan, borec, Andlavec M. Stanislav, borec, Bizjak A Anton, borec, Božič A. Anton, borec, Bizjak A. Alojz, borec, Božič F. Jernej, borec, Božič A. Ivan, borec, Boziglav F. Branko, desetar, Burič A. Julijo, borec, Bembič E. Erminij, borec, Babič A. Karel, borec, Bonin I. Bruno, borec, Babič I. Ludvik, borec, Baudac A. Janko, borec, Bole I. Pavel, borec, Berton E. Feruko, borec, Bajec J. Gregor, borec, Brankovič A. Anton, borec, Bobič L. Miloš, mlajši vodnik, Brezašček A. Anton, borec, Bole A. Viktor, borec, Boltar A. Jožko, starejši vodnik, Bon L. Nikolaj, desetar, Bida A. Alojz, borec, Brezec A. Angel, borec, Bernik. F. Franc, mlajši vodnik, Brglez A. Srečko, borec, Bitežnik A. Alojz, mlajši vodnik, Blaž F. Jožef, borec, Božeglav F. Jožef, borec, Bratkič P. Rudi, borec, Brdon J. Rado, Benetič J. Andrej, Babič A. Andrej, borec, Bak F. Franc, desetar, Blatnik G. Franc, borec, Bizjak S. Stefan, borec, Bodigoj S. Florenc, četni starešina, Boltar A. Mirko, borec, Butelj F. Franc, mlajši vodnik, Bevčač A. Albert borec, Bovčon Otmar, Bordon A. Avguštin, mlajši vodnik, Brumat F. Izidor, borec, Bajti F. Franc, vodnik, Bačar G. Ciril, borec, Blažič L. Aleksander borec, Gotič I. Stanko, borec, Cekada I. Stanko, borec, Colja A. Rudolf, borec, Celigoj A. Ignac, borec, Celigoj A. Aleksander, borec, Cigoj I. Franc, borec, Cermaloca T. Dominik, borec, Cunja M. Boris, borec, Curk S. Alojz, borec, Colja J. Albert, borec, Cianci A. Franc, vodja oddelka, Cehajak, H. Milan, Cez M. Ivan, Cenčič F. Karol. borec, Cermelj D. Anton, borec, Cuk F. Franc, vodnik, Cinači A. Franc, borec, Cepar A. Rudolf, borec, Cesnik I. Hilarij, borec, Draščič J. Edvard, borec, Daneu J. Jožko, borec, Dorčič (Dorini) M. Marijan, borec, Deveta F. Cvetko, borec, Devetak J. Hodimir, borec, Dušan P. Peter, borec, Dobrovič M. Slavko, mlajši vodnik, Drempetič J. Ignac, borec, Dinitnjan, S. Alojz borec, Drole M. Viktor, borec, Debeljak F. Vojko, borec, Drašček J. Rajmund, borec, Doljak I. Franc, borec, Dever A. Ignac, borec, Debernanti S. Matej, Dracanja J. Alojz, Erzetič J. Cvetko, mlajši vodnik, Erženčič J. Marijan, desetar, Faber J. Ančel, borec, Ferjančič, J. Jožko, borec.

Portorož

Naše žene za partijski kongres STO

Žene portoroške ASIZZ so imele 13. septembra pri Belem Križu zopet množični sestanek, katerega so se udeležile polnoštevilno.

Na dnevnem redu je bil politični referat, v katerem je tov. predsednica podčrtala pomen II. kongresa KP STO-ja. Po končanem govoru se je vnela živahna diskusija o tekmovanju na čast tega kongresa. V okviru tega tekmovanja je imel odbor ASIZZ 6. sestankov, organiziral je delovno brigado, in žene so se udeležile tudi raznih prostovoljnih del, pri katerih so napravile 173 udarniških ur. Na dan kongresa pa bodo obiskale vojaško bolnico v Portorožu in obdarovale bolnike.

Omeniti je še treba, da so naše žene ob zaključku šolskega leta obdarovale 5 italijanskih in 5 slovenskih otrok na osnovni šoli v Portorožu. Gostoljubno so sprejele tržaške delegatke, obiskale kolonije v Portorožu in v Pulju ter pri tej priliki obdarile otroke s sadjem, pionirjem v koloniji pa so poklonile pionirsko zastavo.

Na zadnjem, zgoraj omenjenem množičnem sestanku, je bilo tudi predavanje o «redu in disciplini v družini». Predavateljica je poudarila važnost dobre discipline in reda v družini zlasti v današnji novi družbi. Navedla je razne primere, ki dokazujejo kako velik vpliv izražata disciplina in red v družini na vzgojo otrok. Priporočala je roditeljem smotrno izvajanje discipline, kakor tudi doslednost in točnost v družinskem življenju. Pozivala je matere, da morajo skupno z družinskimi očeti pokazati dober zgled, ki je odločilen za vzgojo njihovih lastnih otrok. Na poljuden način je prikazala predavateljica napačne oblike družinskih odnosov med starši in otroki kot popustljivost, razbrdanost, samovoljo, slabo vedenje in druge podobne napake. Tovarišice so tudi temu predavanju sledile z zanimanjem.

K. L.

Jutri in v nedeljo nogometno srečanje med «Odredom» iz Ljubljane ter Meduzo in Izolo

Jutri in v nedeljo bo odigrala nogometna ekipa «Odreda» iz Ljubljane dve nogometni tekmi z društvi v našem okrožju. Prva bo z «Meduzo» iz Kopra, ki se dobro pripravlja za nogometno prvenstvo STO-ja in ki je pretendent za zmagovalca v prvenstvu 1949-50. Druga pa bo z Izolo, ki je trenutno najmočnejše moštvo v našem okrožju. Ponudena je bila tekma z Auroro, pa se najbrže boji poraza kajti po zadnjem srečanju s Kvarnerjem jim je morala precej padla.

«Odred» je dejansko slovenski predstavnik, okrepljen z najboljšimi igralci vseh slovenskih nogometnih društev, torej je slovenska reprezentanca. LR Slovenija razpolaga danes z velikim številom nogometnih ekip, vendar je odobravanja vredno, da so najboljše moči združene v «Odredu». Že v II. zvezni ligi je dosegel lepe uspehe. V zadnjem času se je njegova igra dvignila s treningom, ki ga vodi tov. Bročič, tako da ne bo imel prevelikih težkoč za vstop v I. ligo, kar mu vsi želimo.

Vsekakor upamo, da bo še več takšnih srečanj z nogometnimi društvi iz Jugoslavije,

Tovarniški ravnatelj s staro miselnostjo

Iz vsakdanjih izkustev smo na žalost prišli do zaključka, da imamo v našem okrožju še vedno mnogo ljudi, ki so prežeti s staro miselnostjo. Ti ljudje niso mogli še do danes doumeti, da so se časi od končane vojne do temelja spremenili, da je nastopilo novo pojmovanje in nov način življenja. Ti revежi pa so naravnost tako zaostali, da se jim njihovo obnašanje kljub poteku štirih let zdi edino pravilno in samo ob sebi umljivo.

Človek takšnega kova in pojmovanja je ravnatelj Trevisan v tovarni Ampelea v Izoli. Čeprav vodi in upravlja tako važno industrijsko podjetje, uporablja pri svojem delu sisteme in metode, ki nas spominjajo na pretekle čase, v katerih so bili vsi delavci in uradniki, ki so bili nameščeni po tovarnah in podobnih podjetjih, podvrženi in vodeni samo v skrbi za interese svojih gospodarjev, in ko so morali delavci in nameščenci zasledovati samo ta cilj, da povečajo čimbolj dobičke kapitalista, ki je istočasno lastnik tovarne.

Če govorimo danes na ta način o ravnatelju Trevisanu, je treba pripisati temu, da se je ravno on v zadnjih časih proti delavcem tovarne Ampelea kot njihov ravnatelj tako obnašal, kot da bi obstajale še vedno predvojne prilike, kakor da bi delavci zahtevali stvari, do katerih nimajo pravice.

Tako so pred dobrim mesecem ustanovili v Izoli zadrugo za zgraditev novih delavskih hiš, pri katerih so včlanjeni kot zadrugarji tudi razni delavci iz tovarne Ampelea. Zadruga je rabila primerno apnico, da bi ondi spravila za gradnjo hiš potrebno apno. Zaprosila je ravnateljstvo tovarne Ampelea, da bi dovolilo zadrugi uporabo njenega prostora. Toda na veliko začudenje so člani stavbene zadruge prejeli od ravnatelja Trevisana podpisani račun, v katerem je bil naveden znesek, ki ga mora plačati zadruga

Nastane vprašanje, če se je kdaj dogodilo, da bi moral lastnik plačati zakupnino za uporabo neke stvari, ki je po zakonih njegova last? To je primer delavcev Ampelee, ki bi po zgrešenih nazorih ravnatelja Trevisana morali plačati zakupnino za uporabo njihovega lastnega zemljišča.

POMJAN

Ustanovili smo kmečko obdelovalno zadrugo

da si zagotovimo gospodarsko neodvisnost

Res je, premalo se oglašamo iz naše vasice. Tako delamo vtis, kakor da ne čutimo novega življenja in gradimo tudi mi na novih osnovah boljše bodočnosti. In vendar je naša vas v marsičem aktivna in lahko tudi ponosna na svoje delo.

Zadnjo soboto 10. septembra smo vsekakor napravili velik korak. Imeli smo pripravljalni občni zbor, na katerem smo izvedli vse potrebno za ustanovitev kmečke obdelovalne zadruge v Pomjanu. V novo skupnost se je priglasilo in že vstopilo 12 družin z okoli 60 družinskimi člani. Za enkrat bo razpolagala nova zadruga s približno 50 hektarji zemlje, od katere bo polovica orna zemlja, ena četrtina vinogradov in ostalo pašnikov. Zadrugarji bodo vložili v novoustanovljeno zadrugo tudi nekaj nad 20 goved in 30 prašičev.

Trenutno zadruga še nima lastnih skladišč, hlevov, skupin svinjagov in podobno, toda njena prva skrb bo, da preskrbi najpotrebnejše objekte, ki so podlaga smotrnemu in uspešnemu delovanju.

Tako se bodo tudi v naši vasi polagoma osamosvojile tiste družine, ki so pod bivšimi režimi noč in dan samo garale za vaške bogataše in to za majhno ceno ter slabo hrano. Naši bogataši so znali biti toliko usmiljeni, da so nas ves dan samo porivali na delo, samo da ne bi zaspali. Toda naš revni kmet se je tega naveličal, rešil se je vseh teh spon in danes hoče imeti napredno življenje. Pri tem poudarja, da noče živeti brez dela in si tudi noče polniti žepov, kot so stoletja delali njegovi gospodarji.

Ob pripravljalnem občnem zboru smo imeli primerno slavje, katerega so se udeležili zastopniki krajevne ljudske oblasti, narodna zaščita in štirje tovariši kmetske obdelovalne zadruge iz Babičev, ki so nam prinesli pozdrave njihovih zadrugarjev ter nam izrekli spodbudne besede na pot našemu bodočemu delu.

Na vse prisotne pa je naslovil nekaj besed tov. F. Benčina iz Pomjana. V svojem govoru je pokazal na stanje ter gospodarski in socialni položaj kmetov in delavcev nekoč in danes. Poudaril je zasluge narodne osvobodilne borbe, ki je priborila kmetu z zakonom o agrarni reformi zemljo ter mu s tem zagotovila gospodarsko neodvisnost. Tov. Benčič je s tem v zvezi naglasil, da nam je NOB ustvarila tudi ljudsko oblast, po katere zaslugah so ravno delavci in kmetje stopili danes v prvo vrsto javnega življenja. Ljudska oblast je tudi tista, ki skrbi še nadalje za dobrobit kmetsko-delavskih množic, kar se izraža tudi v podpori kmečkih obdelovalnih zadrug, katerim izkazuje v raznih oblikah, kot z dajanjem posojil, preskrbo plemenske živine, umetnih gnojil itd. neprestano svojo naklonjenost.

Ob zaključku svojega govora je tov. Benčič opozoril bodoče člane zadruge, da se morajo zavedati, da bodo pri svojem delu naleteli tudi na nasprotnike. Toda ti bodo izhajali iz vrst domačih in tujih kulakov, katerim se toži in se bo še bolj tožilo tedaj, ko bodo uvideli, da so zgubili tiste delovne sile, ki so garale zanje še do včeraj. Toda člani nove zadruge bodo šli mimo žalostnih spominov na preteklost ter bodo z discipliniranim delom pomagali za izboljšanje skupnega življenja. Hkrati hočejo biti steber in žarišče demokratične misli na vasi.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Babiči

Udarniško delo v počastitev II. kongresa KP

Zadnjo nedeljo, 11. t.m. smo v počastitev II. kongresa KP STO-ja tudi v naši vasi delali udarniško. Dela se je udeležilo 18 mladincev in starejših vaščanov. Vsakdo je napravil po 3 ure, tako smo dosegli skupno 54 ur.

Nad vasjo smo na najbolj vidnem mestu napravili na zemlji napis, pobeljen z apnom, da je viden daleč naokoli. Z velikim črkami je napisano: «Živel II. kongres KP STO — Živela ljudska oblast». Nad tem napisom so prostovoljci postavili dva droga na katera bo zabita velika peterokraka zvezda, ki bo razsvetljena z električno lučjo.

* * *

Zadnje dneve meseca avgusta je z vso močjo pripekalo sonce in naravo tako osušilo, da smo ostali skoro brez vode, ki so nam jo dajali studenci.

Kot sem že enkrat omenil, je nekoč na Rokavi bil izvirek, ki je služil trem vasem za vodo, po katero so hodili kmetje z vozovi. Sedaj je ta izvirek tako opešal, da je moral vsak voznik čakati po dve uri, predno je prišel na vrsto za natakanje vode. K sreči je zadnji dež nekoliko oživel studence, kar je bilo važno zlasti še za naše žene, ki niso imele nikjer vode za pranje. Zadnji dež pa bo tudi koristil grozdju.

Franc Babič

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

IZ SVOBODNIH KRAJEV

BRDA BODO KMALU IMELA VODOVOD

Ni je vasi v Brdih, v kateri bi bil vodovod. Vse briške vasi, ki so na tej kakor na oni strani meje so se doslej oskrbovala in se še oskrbujejo z vodo iz vodnjakov. Vodovod je bil za vse prebivalce Brd le pobožna želja in lep sen. Že Avstrija in pozneje Italija sta v vsaki predvolivni kampanji obljubljali Bricem vodovod. Toda vselej je ostalo le pri obljubah.

Po priključitvi večjega dela Brd k Jugoslaviji pa je ljudska oblast takoj resno začela misliti na potrebo napeljave vodovoda v Brda in pričela to smatrati za enega najvažnejših objektov na Primorskem. Brici so se do sedaj vedno morali posluževati raznih malih izvirkov za pitno vodo. Za napajanje živine in ostale potrebe pa so uporabljali vodo deževnico.

Nekoč so sicer imeli vodovod v Kažbanj in v Kojskem. Toda bil je tako slab, da se je kmalu pokvaril in se potem nihče več ni zmenil, da bi ga popravil in je tako brez koristi ležal pod zemljo 12 let. Sedaj pa so frontovci teh krajev sklenili, da ga bodo popravili. Ta vodovod bo namreč preskrboval z vodo 6800 prebivalcev. Delo je prevzelo podjetje «Zidgrad» iz Šempetra pri Gorici. Dela so se že pričela letošnjega aprila, v avgustu pa so že pričeli graditi v Vrhpolju mogočen rezervar za vsa Brda.

Vodo bodo črpali iz Soče ter jo sterilizirali in klorizirali v Preslju pri Plavah, dokler ne bo zgrajena glavna črpalka. Vodo bodo zajeli v vodnjak, ki bo 6 metrov širok in 18 m globok. V njem bodo tri črpalke, od katerih bosta dve stalno delali, tretja bo pa za rezervo. Po kanalu do Vrhovlja sta položeni dve cevi. Pritisk črpalke bo 36 atmosfer, zmogljivost pa bo 20 litrov na sekundo. Za to se bodo poslužili cevi, ki so jo Italijani postavili na Sinji vrh za dobavo vode svoji vojski.

Kanali za te cevi so že skoraj izkopani. V enem mesecu je bilo napravljenega ogromno dela. Kanale so kopali na 500 m visokem, zelo strmem vrhu. Glavni rezervoar na Vrhpolju bo imel dva glavna odtoka, in sicer prvega v smeri Vrhpolje in drugega na Gonjačo. Ta dva bosta imela še tri odcepe, ki bodo dovajali vodo vodovodni mreži po vaseh. Vaških vodovodov bo 18.

Podjetju «Zidgrad» pri delu stalno pomagajo kmečki delavci in mali posestniki s prostovoljnim delom. Z gradnjo vodovoda so Brici zelo zadovoljni in zato vsi radi prispevajo nekaj delovnih ur, da bodo njihovi domovi čimprej oskrbljeni z vodo, s katero ne bo treba več šteditі ali pa jo čestokrat tudi prekuhovati, da se je človek lahko napije. Briškim gospodinjam ne bo treba več nositi vedra na glavah, ne goniti živino k oddaljenim vodnjakom. Perilo bodo lahko prale doma in ne več v raznih potokih, kar je bilo zlasti v zimskem času zelo neprijetno. Z gradnjo vodovoda se pričenja končno le postajati dejstvo ena največjih želj vseh Bricev, ki jih je sreča postavila na svobodna tla.

Zborovanje trgovcev

Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča vsem prizadetim, da se bo danes, v petek 16. septembra na njenem sedežu v ul. IX. avgusta 11-I vršilo zborovanje, na katerem bodo proučevali družinski davek in dala tudi navodila za njegovo prijavo.

Na zborovanje so vabljeni vsi prizadeti člani omenjene Zveze.

Odloženo pokrajinsko zborovanje delavk zaradi nevarnosti odpustov v podgorski predilnici

Ker se le dni preti velikemu številu delavkam, ki so zaposlene v podgorski predilnici z odpustom z dela, čuti Ženska sindikalna posvetovalna komisija dolžnost, da se popolnoma posveti sindikalni podpori delavk, ki jih je egoizem gospodarjev tako trdo zadel.

Zaradi tega je Ženska posvetovalna komisija sklenila, da bo prvo pokrajinsko zborovanje delavk, ki bi se bilo moralo vršiti v nedeljo, odložila.

Delavke, bodimo pripravljene ker se bo napovedano zborovanje vršilo, čim se bo rešil skeleči problem odpustov. To priliko bomo predvsem izrabile, za množično demonstracijo proti podli politiki odpustov.

Navodila vojnega ministrstva

Na vojno ministrstvo prihajajo dnevno razne prošnje z dokumenti, nadalje prošnje za pojasnila ter prizivi, ker pristojne pokrajinske ali občinske komisije niso ugodno rešile tistim družinam, ki imajo kakega svojega člana pri vojakih, prošnje za dnevne podpore ali pa za vojne pokojnine.

Da bi se na uradih vojnega ministrstva ne kopičilo nepotrebno delo, smatra ministrstvo za potrebno prizadetim pojasniti:

1) da edina ustanova, ki lahko odloča o dodelitvi vojnih pokojnin, je zakladno ministrstvo — podtajništvo za vojne pokojnine — via della Stamperia 8 — Rim. Samo vpoklicanci letalstva se morajo zato obrniti na vojno ministrstvo (Ministero della difesa - Aeronautica - Direzione generale personale militare), kjer se bodo prošnje pregledale in nato odposlale na zakladno ministrstvo za dokončno določitev;

2) edina ustanova, ki lahko ugodi ali zavrne prizive je notranje ministrstvo (Ministero degli Interni - Direzione generale, della Amministrazione civile - Palazzo Viminale - Roma).

Vojno ministrstvo ima samo opravka z navadnimi posrednimi in neposrednimi pokojninami ter s prednostnimi navadnimi pokojninami, ki jih prejemajo tisti, ki so se poškodovali pri navadnem delu v času vojaške službe v mirnem času ali če pa v vojnem času, toda ne v zvezi z vojnimi dogodki.

Jesenski urnik za trgovine

Zveza trgovcev za goriško pokrajino obvešča vse prebivalstvo, da je prefekt z odlokom št. 19681 z dne 12. t. m. določil nov urnik za odpiranje in zapiranje trgovin na drobno in na debelo, z uslužbenci ali brez uslužbencev, ki jim ni potrebno policijsko dovoljenje, ki bo veljal za vse občine pokrajine.

V skladu s tem odlokom se bodo morale trgovine držati v jesenski dobi, to je od danes 16. septembra do 15. novembra, sledečega urnika:

Pekarne od 6.30 do 12.30 in od 16 do 18; mlekarne od 7 do 12.30 in od 16.30 do 19; trgovine jestvin in drogerije od 8 do 12.30 in od 15.30 do 19; manufakturne trgovine in druge ne posebej omenjene trgovine od 8.30 do 12.30 in od 15 do 19; trgovine z železnino od 8.30 do 12.30 in od 14.30 do 18.30; trgovine s sadjem in zelenjavo od 8 do 12.30 in od 15.30 do 19; trgovine kuriva in gradbenega materiala od 8 do 12 in 13.30 do 17.30; trgovine avtomobilov in delov od 8. do 12 in od 14 do 19; trgovine koles od 8 do 12.30 in od 15 do 18.30; cvetličarne od 8 do 12.30 in od 14.30 do 19; trgovine za poljedelske potrebščine od 8 do 12.30 in od 15 do 18.30; slaščičarne, ki nimajo posebnega policijskega dovoljenja od 7.30 do 21.30.

Urnik za sadni, zelenjadni in ribji trg določa občina.

Za nedelje določa odlok, da se pekarne in mlekarne odpirajo kakor ob delavnikih, zapirajo pa se ob 12.30; za trgovine sadja in zelenjave velja, da se odpirajo kakor ob delavnikih, zapirajo pa eno uro potem, ko se zaključi prodaja na trgu; za pokrit trg določajo urnik posamezne občine; slaščičarne, ki nimajo dovoljenja policije, tudi tiste, ki so priključene pekarnam in prodajalnicam kruha, odpirajo ob 7.30 in zapirajo ob 21.30; cvetličarne odpirajo kakor ob delavnikih in zapirajo ob 13. Vse ostale trgovine ostanejo v nedeljo zaprte ves dan. Urnik za polpraznike bo javljen sproti po tisku.

Med šolskim letom bodo lahko trgovine s šolskimi potrebščinami lahko odprte pol ure pred pričetkom šole.

Nobena trgovina se ne sme odpreti pred določeno uro, kakor tudi ne zapreti po uri, ki jo določa ta urnik.

Trgovine, ki prodajajo različno blago, so obvezane,da se držijo urnikov, ki so določeni za posamezne vrste blaga. Na tržne dneve in semanje dneve so lahko trgovine odprte nepretrgano. brez opoldanskega odmora. Ob sobotah in dnevih pred praznikom se lahko trgovine zapro pol ure pozneje kot določa urnik.

Osebju, ki je zaposleno ob nedeljah, je treba dati pripadajoči odmor kak drug dan v tednu; če se to ne zgodi, potem je treba osebju plačati razliko za delo ob praznikih v skladu z delovnimi in sindikalnimi pogodbami, ki so v veljavi.

V tem času (od 16.. septembra do 15. novembra) so razen vseh nedelj smatrani za praznike dneve 1. november (vsi sveti) in 4. november, kakor tudi slovesnost krajevnega patrona, v tistih občinah in vaseh, kjer se njegov praznik tradicionlnao obaja.

Odlok stopi v veljavo z današnjim dnem, to je 16. septembra 1949 in s tem so razveljavljeni vsi prejšnji odloki o odpiranju in zapiranju trgovin v vseh občinah pokrajine.

Zveza trgovcev toplo priporoča svojim članom, da se kar najbolj točno drže navedenega urnika ter jih opozarja, da so župani in komisarji v občinah ter organi javne varnosti pooblaščeni, da skrbe, da se omenjeni odlok točno izvaja.

NOVA ULICA

Goriški občinski upravni odbor je sklenil, da se bo ulica med Travnikom in ul. Giustiniani (predor pod gradom) imenovala po goriškem politiku Bombiju, ki je umrl pred desetimi leti.

Nesreča s kolesom

V Stražicah se je včeraj hudo ponesrečila 26-letna Sanni Ivanka iz ul. Battisti 4. Sannijeva je s kolesom zadela ob debel kamen in se prevrnila. Pri padcu je zadela z glavo ob cestni tlak in se teže ranila in verjetno tudi pretresla možgane. Zeleni križ jo je odpeljal v mestno bolnišnico Brigata Pavia.

NASTAVLJAL JE ZANKE

Pred dnevi so orožniki iz Dolenj v Brdih pri izvidniškem pohodu zasačili v gozdu pri Skriljevem 74-letnega kmetovalca Ivana Kolariča, ki je nastavljal zanke divjim zajcem. Kolariča so orožniki zaradi tega prijavili sodnim oblastem, kjer se bo moral kmalu zagovarjati zaradi lova brez potrebnega dovoljenja in z nedovoljenimi sredstvi.

Revna reklama za proizvode proste cone

Že v soboto so obesili čez korzo Verdi ob Ljudskem vrtu zastavice, v parku pa so na prostoru okrog vodometa začeli postavljati majhne stojnice. Potem so se na stojnicah pojavila imena nekaterih goriških izdelovalnic likerjev, police v stojnicah so se pa napolnile s steklenicami. Majhni plakati pozivajo ljudi, naj dajejo prednost proizvodom iz proste cone. V nedeljo, ko je bila ta «razstava» otvorjena, je bilo že nekaj radovednežev, pozneje pa še teh ne več. Sedaj nudijo te stojnice že dokaj žalostno sliko, nekatere so pa kar zapuščene in ni v njih nikogar več. Uslužbenke tistih stojnic, ki še poslujejo, pa so zadovoljne, če pride mimo kak znanec in se mu ljubi nekoliko se ustaviti in poklepetati, kajti sicer je že res dolgočasno stati tamkaj ves dan brez dela in gledati curke vode, ki jih vodomet sredi bazenčka enakomerno brizga v zrak.

Človek, ki pride mimo in ki je že mogoče kdaj slišal kaj o prosti coni, pa ni točno vedel, kaj je prav za prav s to prosto cono, tudi po tej razstavi ne bo vedel dosti ali pa nič. To je — če bi primerjal cene likerjev proste cone s cenami izven te cone, potem bi le dognal, da je nekaj razlike v prid prosti coni. Toda delovni ljudje ne vprašajo za likerje, temveč bi radi doživeli, da bi se znižale cene živilom.

Dovoljen prehod goveje živine na bloku v Jenkovem

Od 14. septembra je zopet dovoljen prehod goveje živine na bloku št. 121 v Jenkovem. Kot je znano je bil ta blok začasno zaprt za govejo živino zaradi nekaj primerov kužnih bolezni goveda.

Pomoč pri zidanju hiš za uslužbence

Z zakonskim ukrepom z dne 8. maja 1948 je bilo določeno, da nudi država 50 odstotno pomoč pokrajinam, občinam in raznim ustanovam, ki bi zidale hiše za svoje uslužbence. Zakonski ukrep z dne 22. decembra 1947 je razširil to ugodnost tudi na družbe, katerih namen je bil zidati hiše, ne računajoč na dobiček. Rok za gradnjo teh hiš je bil določen do 31. decembra 1949. Ker pa mnogi stavbeniki še niso mogli pričeti zidanja zaradi raznih težav, je rok, do katerega so v veljavi omenjeni zakonski ukrepi, podaljšan do 31. decembra 1950.

Nova avtobusna zveza

V soboto 17. t. m. bo družba Ribi otvorila avtobusno linijo Trst-Gorica - Videm - Prelaz Monte Croce - Gross Glockner - Bruck - Zell am See. Odhod iz Trsta vsako soboto ob 6.30, iz Gorice (avtobusna postaja ul. IX. avgusta) ob 7.30 in iz Vidma ob 8.30; prihod v Zell am See ob 17.15. Odhod iz Zell am See v nedeljo ob 10, prihod v Videm ob 19.45, v Gorico ob 20.45 in v Trst ob 21.45.

KINO

VERDI, 17: «Dolgo pričakovanje», C. Gable in L. Turner.
VITTORIA, 17: «Seherezade», I. de Carlo.
CENTRALE, 17: «Zbogom Mimi», M. Eggerth.
MODERNO, 17: «Paisà», C. Sazio.
EDEN, 17: «Možje devetih življenj», B. Karloff.

(Nadaljevanje in konec)

V predor

Suhadolčan Polde

Pot jih je vodila mimo useka, kjer so delale pred odhodom v tečaj.

«Zopet smo na mestu!»

«Da, trdo je bilo, pa vendar lepo».

«Že... Lepo? Se lepše bi bilo, če bi naša brigada delala v predoru», reče Cilka. «Saj veš, kako so prišli domov najbolj ponosni tisti, ki so delali v predoru».

Medtem so se približale predoru. Rov je bil od zunaj ves prepleten s tramovjem, kot žrelo, ki se ga prisili, da sesa. V to žrelo so po dolgem jeziku železnice hiteli brigadirji s praznimi tačgončki in se vračali s polnimi.

«Poglejte!»

«Kaj?»

«Naši so v predoru», je zmaselavno zavpila Cilka.

«Res. Saj vidim Ivana. Pa Tone! Ga vidiš?»

Ena drugo so prevpile z imeni in v tem ko so zadnje korake kar tekle do njih.

«Zdravo!» so vpile in mahale. Ko so jih uzrli, so se odzvali.

«Zdravo!»

I COMINFORMISTI e l'organizzazione sindacale

Un capitolo a parte dell'attività scissionistica e liquidatoria dei cominformisti triestini è rappresentato dai sindacati, la più forte organizzazione classista di massa del proletariato. I S.U., sorti dall'Unità operaia — questa organizzazione rivoluzionaria del proletariato triestino nel periodo insurrezionale e della lotta armata contro il fascismo — rappresentavano, dopo la guerra, l'organizzazione sindacale classista conseguente del proletariato triestino nella sua lotta quotidiana per le rivendicazioni economiche. Nello stesso tempo essi rappresentavano la fondamentale forza d'urto del movimento democratico triestino nella sua lotta politica per i diritti democratici delle larghe masse popolari. In questa lotta le larghe masse del proletariato triestino si andavano educando nella coscienza di classe e nella prospettiva della lotta rivoluzionaria per il potere.

Dopo la Risoluzione dell'U.I., i vidaliani s'impadronirono della direzione dei S. U., eliminando da essa tutti i rappresentanti onesti e combattivi del proletariato triestino, fedeli al principio della lotta rivoluzionaria. Presidente dei Sindacati Unici divenne Radich, questo giurato nemico di tutto ciò che sà di rivoluzionariamente progressivo. Da allora ebbe inizio la liquidazione del sindacato classisticamente combattivo. In base alla falsa teoria borghese, secondo cui il Partito non deve intromettersi nei sindacati, e che non si deve abusare dei sindacati per la lotta politica, essi si misero ad applicare nei sindacati la cosiddetta linea economistica delle Trade Unions. Per tale ragione essi condannarono tutta la linea che i sindacati hanno seguito nel passato, dicendo che era falsa e dannosa al movimento sindacale. Quindi: niente politica nei sindacati, ma unicamente lotta economica per piccole rivendicazioni nell'ambito della schiavitù capitalistica; trasformazione quindi dei sindacati in una organizzazione professionale dei lavoratori, dando così addio alla organizzazione di massa della lotta di classe del proletariato. (Vedremo in seguito come l'attuale direzione cominformista dei S. U. lotta per le rivendicazioni degli operai). Per questa stessa ragione essi hanno rotto anche l'unità sindacale con la zona B, sotto il pretesto che colà esisterebbero sindacati traditori solo per il fatto che il Comitato sindacale circondariale non ha voluto accettare la loro linea liquidatoria ed anticlassista.

Un tale punto di vista rappresenta anche nel campo sindacale la prima e fondamentale concessione alla reazione nazionalistica italiana, davanti alla quale bisogna purgarsi dei «peccati» passati, rinunciare alla lotta di classe, e così «puri» ed «immacolati», mettersi in ginocchio davanti ad essa. Ed è proprio così che ha agito l'attuale direzione cominformista dei S. U.. Dopo aver rinunciato al passato, rotto i rapporti con i sindacati classisti della zona B e liquidato il carattere rivoluzionario classista dei S. U., essi hanno offerto l'«unità» alla Camera del Lavoro. L'unità così offerta non significava l'unità sulla base della lotta di classe, l'effettiva unità con i membri della Camera del Lavoro, ma l'unità sulla base della capitolazione di fronte alla direzione borghese, l'unità con l'agente del nemico di classe in mezzo alle file operaie, ai danni degli operai, membri sia dei S. U. che della Camera del Lavoro. Invece di smascherare continuamente la direzione della Camera del Lavoro nella sua funzione di avvocato del nemico di classe che fomenta la rottura dell'unità operaia, essi stanno ingannando la classe operaia come se nella lotta di classe fosse possibile ottenere la unità con il nemico di classe.

Tale unità non fu però offerta solo a prezzo di concessioni alla borghesia nel campo sindacale, ma essa contiene in primo luogo concessioni di carattere politico. E' noto che la Camera del Lavoro sorse su iniziativa della reazione nazional-sciovinista con lo scopo di poter — con l'aiuto di un movimento pseudo-sindacale su basi nazionalistiche — rompere l'unità della classe operaia per indebolire così la sua lotta rivoluzionaria. Oltre a rappresentare il sindacato padronale giallo-nero che difende nel campo sindacale effettivamente gli interessi dei datori di lavoro, la Camera del Lavoro ha anche un carattere esplicitamente politico sulla base dell'annessione di Trieste all'Italia, la qual cosa rappresenta la linea politica fondamentale della reazione nazionalistica italiana. I cominformisti si sono trovati sulle stesse posizioni con la reazione nazionalistica italiana, e da ciò deriva il bisogno dell'unità anche nel campo sindacale. Una tale linea però significa la ritirata generale dalle posizioni della lotta di classe, e porta su posizioni nazionalistiche, in questo caso su posizioni della borghesia nazionalistica italiana.

Alla luce di questa analisi della politica della direzione cominformista nel campo sindacale, si vede quanto sia falsa la loro parola d'ordine secondo cui la politica va bandita dai sindacati, che il Partito non deve intromettersi nei sindacati, ecc. Questa parola d'ordine è falsa sempre e ovunque la si voglia far valere, essendo una parola d'ordine della reazione che vuole addormentare le masse operaie per distorglierle dalla lotta rivoluzionaria. Tale parola d'ordine della direzione cominformista dei S. U. significa concretamente: via con ogni politica della lotta di classe, per poter applicare la politica della borghesia nazionalistica italiana.

A quali risultati ha portato questa politica della direzione cominformista dei S. U.? Essa ha portato al fatto che i S. U. lasciano alla Camera del Lavoro l'iniziativa nel campo sindacale, che nè gli uni nè l'altra s'interessano delle rivendicazioni vitali degli operai, che i datori di lavoro svolgono indisturbati la loro offensiva contro la classe operaia che subisce ogni giorno nuove sconfitte. I Comitati di fabbrica, che rappresentavano un'arma forte nelle mani della classe operaia in lotta per le sue rivendicazioni economiche quotidiane, furono sciolti. I licenziamenti degli operai sono all'ordine del giorno senza che il sindacato vi avesse mai lottato seriamente contro. Vengono firmati vari contratti collettivi che sanzionano in generale le richieste e gli interessi dei datori di lavoro; quelli esistenti, già firmati, vengono violati ai danni dei lavoratori, ecc. ecc. Anche nel campo sindacale il proletariato triestino subisce continui insuccessi da quando i cominformisti assunsero la direzione dei S. U. E' sparita ogni seria lotta per gli interessi economici della classe operaia.

L'esempio più calzante che illustra questa situazione è dato dall'accordo che, dopo breve sciopero, è stato concluso tempo addietro con i datori di lavoro, quando tanto i S. U. che la Camera del Lavoro accettarono i licenziamenti degli operai, accettando inoltre che gli operai occupati lavoreranno volontariamente alcune ore per gli operai licenziati. Dove si è mai visto nella storia del movimento sindacale classista un esempio in cui i sindacati potessero accettare il licenziamento degli operai e che inoltre gli operai mantenessero ai capitalisti la forza-lavoro di riserva. Ciò rappresenta un aperto tradimento degli interessi del proletariato. Allora è perfettamente comprensibile il fatto che gli operai sono delusi del proprio sindacato che sono diventati apatici e che gran parte di essi non rinnova affatto la propria tessera sindacale, ecc. Dopo di che ti viene Destradi e ti dice: «L'attività dei S. U. nell'anno passato è stata decisiva perchè ha ridato agli operai la fiducia nel sindacato e, di conseguenza, anche nel Partito». Una derisione maggiore del proletariato non sarebbe possibile. Così può agire soltanto colui che non ha nulla in comune con gli interessi del proletariato.

BRANKO BABIC

SLOVAŠKA MLADENKA SE SKUPNO S SVOJIM TOVARISEM VESELI NAD DOSEŽENIMI USPEHI NA «SLAVNOŠCIH» JUGOSLOVANSKIH SLOVAKOV

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Železniški promet v Trstu v avgustu 1949

V mesecu avgustu je dospelo v Trst 4922 vagonov s 60.114 tonami blaga ter odšlo 8753 vagonov s 126.155 tonami.

Promet je tako razdeljen:

DOVOZ

Država	vagoni	Ton
Avstrija	1953	26.926
Italija	1674	16.311
Jugoslavija	629	7.917
Češkoslovaška	568	7.713
Madžarska	48	658
STO	22	283
Švica	18	262
Francija	8	20
Poljska	2	24
skupno	4922	60.114

ODVOZ

Država	vagoni	Ton
Avstrija	5855	88.027
Italija	1304	15.429
Češkoslovaška	796	11.903
Jugoslavija	501	6.212
Madžarska	226	3.720
STO	37	448
Bolgarija	21	205
Švica	13	211
skupno	8753	126.155

Po kakovosti blaga je vseboval promet v tem mesecu:

	DOVOZ ton	ODVOZ ton
Rude in kovine:	9.695	20.790
Žito in moka:	211	51.265
Druga živila:	3.960	23.123
Bombaž in volna:	354	2.643
Stroji:	750	449
Premog:	1.584	1.396
Les:	30.265	2.265
Razno blago:	13.384	23.520

XIII. levantski velesejem

Ustanova velesejma za Levant ima dvojno funkcijo in sicer vzdrževanje zveze z narodi zaholda in pospeševanje gospodarskega razvoja Italijanskega juga. Velesejem je bil otvorjen 11. t. m. in bo trajal do 26. t. m. Udeležilo se ga je 42 držav. Razstavljalcev je 3659, od tega 842 tujcev. Udeležila se ga je tudi Jugoslavija. Levantski velesejem je napredoval kajti leta 1947 je bilo udeleženih le 13 držav s 2168 razstavljalci.

Bariju, kjer se velesejem vrši, pripisujejo v Italiji vlogo križanja Evrope in pomorskih zvez z Afriko in Azijo.

Italijanski jug je zlasti zastopan z razstavo pridelkov olja in vina.

Inozemci se lahko poslužujejo za realizacijo poslov kompenzacijske borze, ki ima na velesejmu svoj urad, ki je v zvezi z enakimi borzami vse Italije.

Pri tem zapažamo, da so Italijani spravili dober del funkcije Trsta v Bari. Trst bo priredil le razstavo kulinarične umetnosti in vin za velesejem v letu 1950 pravlja šele načrte.

Težave tržaške trgovine

Trg v Trstu kaže stalne znake zastoja. Le tekstilni izdelki nekaj bolje prodajajo zaradi nastopa jesenske sezone. Pomanjkanje denarja se opaža slabem uspehu izvednih in informativnih prodaj. Kupca odvrača od nakupovanja tudi odpor boj tiska proti previsokim cenam na drobno. Tu je namreč nesorazmerje med padcem cen na debelo — ca 8 odst. — in na drobno — ca 3 odst..

Trgovci na drobno se branijo, da povzročajo visokost cen na drobno režijski stroški in prevelikim majhen odjem, ki pomeni znak za prav krizo. Zaloge se počasi premikati. To povečuje režijske prizadeva preglavice za nakup sezonskega blaga. Velike težave povzroča manjšim tvrdkam vprašanja kredita. Prošnje se stalno množijo. Tudi menični protesti se množijo. Nekaj bolje uspeva trgovina z inozemstvom s boljšimi in slabšimi vrstami lesa.

Nova motorna ladja za ribolov na visokem morju

Splovitev motorne ladje «Genepesca I» je bila 12. t.m. v ladjedelnicah CRDA — Sv. Marko v Trstu. Ladja spada v program ERP in je zgrajena za «Società Genepesca» v Livornu. Ladja bo razvijala hitrost 12 milj na uro. Motor tipa CRDA — Fiat je izgradila tovarna strojev pri Sv. Andreju. Opremljena je z najmodernejšimi napravami za ribolov, za predelovanje in konzerviranje rib. Ima tudi napravo za predelovanje bakalarjevega olja. Opremljena je tudi za ribolov v najtežjih vremenskih razmerah.

Tekma ladjedelnic

Po poročilu «Shipbuilding Council of America» se sedaj gradi v 13 državah, ki prihajajo v prvi vrsti v poštev za pridobitev ladij, 1007 preko 1000 tonskih ladij. Od teh jih največ angleške ladjedelnice 442, švedske 159, francoske 71 in ameriške 64. Japonske ladjedelnice jih gradijo 17.

Kako svetovne ladjedelnice tekmujejo med seboj, kaže najbolje razpis gradnje portugalskega prekooceanske ladje s 21.225 tonami. 25 svetovnih ladjedelnic se je udeležilo natečaja in zmagala angleška delniška družba John Cockerill iz Hobocken.

Promet z lesom v Trstu

Od 29. avgusta do 4. septembra je bilo skozi tržaško luko odpremljeno 51.000 kubičnih metrov gradbenega lesa. Na prvem mestu izvoznikov stoji Avstrija s 41.270 km. Jugoslavija je izvozila v tem razdobju 2450 kubičnih metrov, Češkoslovaška pa 140.

V. R.

"Slavnosči" jugoslovanskih Slovakov v Bačkem Petrovcu

Velike možnosti za gospodarski, socialni, politični in kulturni razvoj vseh narodov Jugoslavije, ki jim nudi nova jugoslovanska država in ki jo tudi oni v polni meri uživajo, so omogočile napredek in vsestranski razvoj tudi slovaški narodnostni manjšini v Jugoslaviji. Živa stvarnost narodnostne enakopravnosti, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov se vidi v plemenitem tekmovanju in naporih, ki jih jugoslovanski narodi vlagajo v izgradnjo socializma in pri čemer vidno prispeva tudi slovaška narodnostna manjšina.

Slovaki so se začeli naseljevati v večjih množicah v južne dežele bivše avstroogrske monarhije v letih 1740 do 1780. Socialno zatiranje in verska nestrpnost sta jih prisilila, da so zapustili svojo rodno grudo in odšli v opustošene spodnje dežele. V teh krajih je bila Slovakom dodeljena vloga stražarjev na južnih mejah črnožolte monarhije in zato so uživali kolikor toliko versko svobodo. Za časa Habsburžanov so v glavnem Slovaki bili ob strani politične borbe in bili nad njo dezinteresirani. V kulturnem pogledu se tudi niso preveč udejstvovali, ker jih je skrb za vsakdanji kruh odvzemala vse moči. Šele po prvi svetovni vojni, ki je vsekakor pomenila začetek sosorazmerno svobodnejšega narodnega življenja, se je začelo širiti po vaseh socialistično gibanje, ki ga je zelo podpiral tudi tisk iz Češkoslovaške. Vodilno vlogo v gospodarstvu, socialnem, političnem in kulturnem udejstovanju so pa še naprej imeli imovitejši sloji na čelu z izobraženstvom. Kulturna prizadevanja so bila predvsem v tem, da so se borili za svoje šole in tisk. Tako so že v marcu 1919 ustanovili v Bačkem Petrovcu tiskarno in nižjo slovaško gimnazijo. Istega leta je začel izhajati tudi njihov časopis.

Do leta 1941 je bilo kulturno življenje v slovaških vaseh precej intenzivno, ali v njem niso sodelovali najširši sloji Slovakov. V razdobju med obema svetovnima vojnama se je okrepilo sodelovanje med napredno slovaško inteligenco z ene strani in zavednimi delavci in kmeti z druge strani, tako da so jugolovanski Slovaki skupaj z ostalimi narodi Jugoslavije že v prvih dneh odpora jugoslovanskih narodov množično nastopili proti zavojevalcem. Po slovaških vaseh so se že v maju 1941 ustanovile prve ilegalne skupine. V narodnoosvobodilni vojni so Slovaki v Jugoslaviji žrtvovali so oltar svobode mnogo najboljših sinov. Eden izmed njih, Janko Čmelik je bil razglašen za narodnega heroja ter 14. slovaška prostovoljska brigada in četa «Janošik» sta postali znani daleč izven meja Vojvodine.

Po revolucionarnih spremembah v Jugoslaviji in hitrem kulturnem razvoju je tudi življenje Slovakov v Jugoslaviji dobilo novo vsebino in nove oblike in njegovo najbistvenejšo značilnost predstavlja udeležba vsega slovaškega ljudstva v borbi za izgradnjo socializma. Danes imajo Slovaki važne dolžnosti v ljudskih odborih, imajo svoje predstavnike v skupščini LR Srbije in v zvezni skupščini FLRJ. Slovaki se živo udeležujejo dela v množičnih organizacijah, ustanavljajo svoje kmečke obdelovalne zadruge, z eno besedo, dajejo svoj polni prispevek za izgradnjo socializma.

Kulturna prizadevanja Slovakov v Jugoslaviji predstavljajo najizrazitejšo obliko njihove borbe za socializem. Že v oktobru 1944 so Slovaki v Jugoslaviji ustanovili svoj list «Hlas ludu», ki je, kakor je rečeno v enem njegovih uvodnikov «stvarni in simbolični izraz teh zgodovinskih dni, ko polagamo temelje naše družbe našega naroda in države». V Bačkem Petrovcu, kulturnem središču Slovakov v Jugoslaviji, izhaja tudi pionirski list v slovaškem jeziku kakor tudi kulturni list «Novo življenje».

Pri Zvezi kulturno-prosvetnih društev Vojvodine, v okviru oddelka za narodnostne manjšine, obstoji tudi odsek za Slovake, ki daje vsebino vsem slovaškim kulturnim ustanovam in društvom. Slovaki v Vojvodini imajo pet ljudskih univerz, na katerih je vsak teden povprečno najmanj po eno predavanje. Po slovaških vaseh aktivno deluje 29 dramskih skupin, ki izvajajo češka, slovaška, jugoslovanska in sovjetska dramska dela Osrednje slovaško gledališče v Petrovcu dostojno zastopa Slovake v Jugoslaviji na vseh kulturno umetniških prireditvah in ima vse pogoje, da se spremeni v poklicni kolektiv. Po vaških knjižnicah je čez 20.000 knjig v slovaškem jeziku. V Petrovcu deluje popolna gimnazija in učiteljišče, iz katerih bodo izšli novi kadri javnih in kulturnih delavcev Slovakov se izdela okvirni načrt nadaljnjega kulturno prosvetnega in umetniškega delovanja. Letošnje «Slavnoščiin so znamenitejše od prejšnjih še po nečem drugem. V okviru teh svečanosti so otvorili prvi slovaški muzej v Jugoslaviji. V kulturno umetniškem delu programa so sodelovale skupine vseh narodnostnih manjšin, ki žive v Vojvodini, fizkulturni del programa pa so izpolnili množični nastopi Slovakov v narodnih nošah in v raznih športnih prireditvah, na katerih so poleg Slovakov sodelovali tudi športniki iz Beograda

JUGOSLOVANSKA SLOVAKINJA V SVOJI SLIKOVITI NARODNI NOŠI

Letošnje «Slavnosči» so pokazale še bolj močno kakor kdaj koli preje čvrsto odločnost Slovakov, da po svojih močeh prispevajo k izvršitvi petletnega načrta, in vse svečanosti so močno poudarile pravilno in internacionalistično rešitev narodnostnega vprašanja v Jugoslaviji.

Uspehi gospodarskega in kulturnega preroda Slovakov v Jugoslaviji so znani tudi izven meja Jugoslavije. O tem razcvetu govore jugoslovanski Slovaki v mnogoštevilnih resolucijah in protestnih pismih, ki jih s svojih sestankov pošiljajo obrekovalcem v državah Informbiroja v prvi vrsti v Češkoslovaški. Kljub temu nekateri voditelji Češkoslovaške smatrajo za svojo dolžnost, da malo cenijo ta razvoj in ga ponekod skušajo celo ovirati. V prejšnjih letih je na teh svečanostih sodelovalo tudi kako gledališče iz Slovaške. Tudi letos je odbor za proslavo povabil mestno gledališče iz Banske Bistrice na sodelovanje, ali so mu odgovorili, da «zaradi važnih tehničnih razlogov ne morejo priti na gostovanje». Množice v Slovaški pa z najglobljimi simpatijami spremljajo gospodarski in kulturni razvoj svojih bratov na Balkanu.

Slovaki v Jugoslaviji so kakor tudi vse ostale narodnostne manjšine enakopravni člani družbe, ki gradi socializem in ki v zavesti te graditve polagajo temelje nove srečne skupnosti enakopravnih narodov in so v socialistični Jugoslaviji našli svojo resnično domovino.

JUGOSLOVANSKI SLOVAKI IZVAJAJO SVOJE NARODNE PLESE

BONN, 15. — Danes je «parlament» zahodne Nemčije izvolil Konrada Adenauerja za kanclerja tako imenovane nemške republike.

O

PRAGA, 14. — Češkoslovaška vlada je odobrila protokol, ki je bil podpisan 16. julija v Pragi o trgovinskih pogajanjih med ČSR in Avstrijo.

V Smederevu gradijo največjo tovarno gradbenih strojev v Jugoslaviji

V Smederevu gradijo eno največjih tovarn, ki jih bodo zgradili med petletko. V nekaj letih bodo številni industrijski obrati zavzeli velik prostor; razvila se bo največja tovarna gradbenih strojev v Jugoslaviji.

Od leta do leta napreduje mehanizacija gradbenih del. Pomanjkanje strojev pa je zelo občutno, kajti gradbena delavnost zavzema vedno večji obseg in potrebovali bi mnogo več delavcev. Najbolj primanjkuje buldožerjev, betonskih mešalcev pa tudi dvigal in vagončkov. Proizvodnja gradbenih strojev in naprav bi morala biti serijska, da bi bilo mogoče dela primerno mehanizirati. To nalogo bo prevzela nova tovarna.

Tovarno gradbenih strojev so začeli graditi predlanskim. Lani pred zimo so si zelo prizadevali, da so pokrili veliko dvorano. Januarja so že začeli instalirati stroje. Tako so vzporedno z gradbenimi deli tudi že opremljali tovarno.

Stroje bi morala poslati Madžarska, kakor je bila dolžna po pogodbi. Do maja bi morali prispeti že vsi stroji. Ker pa so informbirojevci niso poslali, jih je začela izdelovati domača tovarna «Prvomajska», ki jih je nekaj že poslala, izdelujejo jih pa tudi razne tovarne v državi.

Nova tovarna gradbenih strojev je že začela obratovati v bruarja, medtem ko so nadaljevali gradbena dela pri drugih oddelkih. Do konca leta bodo izdelali prva dvigala. Za begunski rudnik izdelujejo veliko transporterje.

Prihodnje leto se bo tovarna že zelo razširila.

DANILO KORENIKOV

Kako sem bil dvakrat «amerikanski padalec»

(Ilustrira R. Hlavaty)

Zelo žalostno sliko smo najbrže nudili, ko smo utrujeni, žalostni in lačni sedeli na obrežju ter brez besed gledali predse. Neki vojak nas je od daleč opazoval, molče vrgel pred nas dve škatlici konserviranega mesa ter se oddaljil, ne da bi sploh utegnil slišati naš «hvala». Pozneje sem še dostikrat jedel slično meso, a nikoli ni bilo tako nebeško dobro, kakor tisto v Salernu. Bliskovito smo izpraznili škatlice in po kratkem posvetovanju sklenili, da čimpreje zapustimo Salerno ter se vrnemo h kmetom proti San Severinu in Forinu. Tam bomo vsaj imeli sadje in vodo, v Salernu pa si sploh ne moremo pomagati in niti o Karlu nismo dobili nobene vesti.

Klavrno smo jo odšepali iz Salerna ter se pozno zvečer zopet znašli v družbi stenic v istem hotelu kot prejšnjo noč. Ko sem se zagledal v zrcalu, bi skoro samega sebe ne spoznal: dolgi razkuštrani lasje, dvajset dni neobrita brada, raztrgana in povaljana obleka, raztrgani čevlji; in vendar mi je gospodinja rade volje odstopila dve sobi, saj smo bili že znanci od včeraj. In časi so bili taki, da se ni bilo več ničemur čuditi. Glavno je, da smo imeli denar, naša zunanjost ni vzbujala med ostalimi raztrganci bog ve koliko zanimanja.

Do skrajnosti utrujena sva se z Jožkom vrgla na posteljo ter poslušala Emilov načrt: Denar nam bo kmalu pošel, znancev nimamo, angleščine ne znamo, da bi lahko prišli v stik z angleškimi oblastmi, vsak stražar ali oficir nas bo vedno odrinil kot nadležne prosjake. Tako je edina rešitev, da greva s Francem po mestu. Ponoči je zabranjeno gibanje civilistov po mestu, midva pa se bova toliko klatila, dokler nas kaka patrola ne aretira ter spravi do kakega zaslišavanja. Emil ve, da imajo zavezniki tolmače in nama bo lahko pojasnili naš položaj. Ako naju pridrže, bova povedala še za njiju dva, tako bomo vsaj preskrbljeni. Ako pa naju izpuste, potem pomeni, da nam verjamejo in ni zlomka, da nam ne bodo pomagali.

Nisem bil bog ve kako navdušen za ta načrt in mi je le rojilo po glavi, kako bi mogli izslediti Karla in Branka, ali druge izbire ni bilo in Emil in Franc sta jo odšvedrala trudnih korakov na cesto. Še vedno so brneli zavezniški motorizirani oddelki po glavnih cestah proti Neaplju. V sobo sta tihoma prišla leč na tla dva angleška vojaka ter me ob ranem odhodu s svojim ropotanjem tudi prebudila. Emila in Franca ni bilo vso noč nazaj. Prebudil sem Jožka, ki je začel robantiti zaradi stenic. Sklenila sva, da greva pogledat, če je mogoče najti kakega brivca, da naju ostriže in obrije. Čudo, prečudo, res sva staknila brivca in celo s pravo kolonjsko vodo naju je poškropil.

Ko sem izstopil iz tako imenovane brivnice, sem trenutek podvomil o Jožkovem ravnovesju. Začel me je vleči za rokav in hitel na ves glas v slovenščini:

«Glej ga, glej ga, tam stoji in jè piškote, Karlo pa govori z onim z rdečo kapo.»

Brivec naju je debelo pogledal, midva pa se nisva zmenila, kajti ko sem bolje pogledal v označeno smer, sem se veselo vznemiril ob pogledu. Ob križpotju je flegmatično, kakor vedno, stal Branko in hrustal piškote, pred njim pa je na križpotju stal Karlo, ki je nekaj govoril z angleškim policajem, ki je dirigiral avtomobilski promet.

Na mah sva bila z Jožkom pri Karlu in Branku ter hitela pojasnjevati, kako da sva tukaj, kje smo na stanovanju in vse ostalo. V veselem pripovedovanju se je Karlo hipoma nečesa domislil in dejal:

«Vrnita se v hotel, morda vaju bo med tem kdo iskal. Jaz grem po hrano in se kmalu vrnem.»

Z Brankom in Jožkom sva jo mahnila v hotel in pripovedovanja ni bilo ne konca ne kraja. Kmalu se je vrnil Karlo in debelo smo gledali, ko je vsul iz vreče na mizo celo kopo paketov in škatlic. Bilo je vsega: mesa, pastet, kruha, čokolade, sladkorja, kave, bombonov, cigaret, piškotov, da se kar nismo mogli načuditi. Karlo pa ni bil najboljše volje in je dejal:

«Samo da nista fanta kako neumno nakuhala in ju imajo res zaprta na vojaški policiji. Toda ako ju imajo, zakaj niso prišli še po druge?»

Minilo je že precej časa ob pripovedovanju, ko so se zaslišali na hodniku koraki in v sobo sta nenadoma vstopila Emil in Franc rdečih obrazov in z vidno natrpanimi žepi.

«Orka svet! Karlo! Branko! Kaj sta padla z neba ali kaj? Vi lepo v hotelu, midva s Francem pa v kajbi!»

Veselo vzklikanje, izpraševanje, pripovedovanje in smeh. Emil se je možato razkoračil ob mizi, polni dobrot, in pripovedoval:

«Ko sva včeraj zapustila hotel, sva nekaj časa tavala brez cilja med ruševinami in na pol stoječimi hišami. Opazil sem, da naju je neki golobradec v civilu nekam radovedno večkrat premeril od pet do glave. In res ni minilo dosti časa, ko sem že imel naperjeno tomovko na prsa in me je angleški vojak spraševal in ponavljal «carta d'identità». Pokimal sem mu, da tega nimava in naslednji trenutek sva že sedela s Francem v «jeepu», za nama je pa brnela dvokolica, na kateri je zvesto držal naperjeno tomovko angleški vojak. Lepo so naju spravili na «frišno» in pred vrati je pazil stražar, s katerim se nisva znala nikako pogovoriti razen na kretnje, ker on ni razumel naju in midva ne njega. Toda dobila sva jesti in zaspala sva, ko da bi bila doma.

(Nadaljevanje sledi)

Kopališče Sv. Nikolaj

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomola ribarnice veljaven od 29. avgusta do 30. septembra 1949

VOZNI RED OB NEDELJAH: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:	VOZNI RED OB DELAVNIKIH: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:
8.00*	12.45*	10.00*	12.30*
9.30	18.30*	11.00*	17.45*
11.00*	19.00	12.05*	19.00
13.00	21.00	13.45	*
14.00*		15.00*	

*Gornji red voženj velja v celoti ob lepem vremenu in po potrebi, medtem ko velja urnik, označen z zvezdico *, ob vsakem vremenu.*

Redna avtobusna proga TRST Sv. NIKOLAJ TRST

OB NEDELJAH IN DELAVNIKIH:

Iz Trsta: ob 8.30 in 13.30. — Iz Sv. Nikolaja ob 12.10 in 19.30.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51.
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST